

INNEHÅLL

Sammanfattning	5
Inledning	8
Uppdrag	9
Metod	10
Team	11
Ungas involvering	13
Processen	13
Rapportens disposition	17
Avgränsningar	17
Övergripande slutsats	19
Rekommendationer	20
1. Skola	21
Resultat från workshopserie	21
Identifierade hinder	21
Identifierade möjligheter	23
Förslag på möjliga pilotprojekt	24
Fokusgruppintervjuer	26
Resultat från enkätundersökning	28
Arkitektkårens förslag på insatser	31
Kartläggning av befintliga insatser	32
Slutsatser och rekommendationer	34
2. Utbildning	37
Resultat från workshopserie	37
Identifierade hinder	37
Identifierade möjligheter	38
Förslag på möjliga pilotprojekt	39
Resultat från enkätundersökningen	41
Arkitektkårens förslag på insatser	42
Kartläggning av befintliga insatser	43
Slutsatser och rekommendationer	45
3. Anställning	47
Resultat från workshopserie	47
Identifierade hinder	47
Identifierade möjligheter	48
Förslag på möjliga pilotprojekt	49
Resultat från enkätundersökningen	50
Arkitektkårens förslag på insatser	56

Kartläggning av befintliga insatser	57
Slutsatser och rekommendationer	59
4. Ledarskap	62
Resultat från workshopserie	62
Identifierade hinder	62
Identifierade möjligheter	62
Förslag på möjliga pilotprojekt	63
Resultat från enkätundersökningen	64
Arkitektkårens förslag på insatser	67
Kartläggning av befintliga insatser	68
Slutsatser och rekommendationer	69
 Pilotprojekt	 71
 Bilaga 1	 74
Bilaga 2	78
Bilaga 3	83

SAMMANFATTNING

Urban Academy syftar till att arkitektbranschen (dvs arkitekter, landskapsarkitekter och planerare) ska spegla sammansättningen av de Malmöbor den tjänar. Det är viktigt för att säkerställa att staden byggs för alla, att staden byggs hel och för att motverka segregation. Genom denna studie inleddes arbetet med att ta reda på vilka grupper som är underrepresenterade, identifiera hinder och hitta metoder för att överbrygga dem så att fler ges chans att utbilda sig till, anställas och bedriva verksamhet som arkitekter. Ambitionen är att detta ska vara ett första steg i ett långsiktigt arbete för att samhällsbyggnadsbranschen i Malmö i bred bemärkelse med tangerande kompetenser och branscher såsom byggaktörer, exploaterer osv, på sikt ska spegla Malmös befolkning.

Arbetet med projektet påbörjades hösten 2022 på initiativ av Stadsbyggnadskontoret. Projektets huvudsakliga arbetsmoment har varit att anordna en workshopserie, genomföra en omfattande enkätundersökning, hålla i djupintervjuer, kartlägga befintliga initiativ, genomföra ett pilotprojekt, samt summera arbetet i denna rapport med rekommendationer för vidare arbete.

Rapporten belyser alla de steg och beslut som tas genom en arkitektkarriär, där individer kan påverkas eller filtreras bort baserat på en rad olika faktorer. De fyra skeden där de främsta hindren uppstår är (1) i skolan, (2) inför eller på utbildningen, (3) inför eller under anställningen, och (4) i ledarskapet.

Redan under skolåldern har det visat sig finnas brist på information och kännedom om arkitektyrket som en potentiell karriärväg. Bristen på kännedom är särskilt utmärkande bland vissa socioekonomiska grupper, vilket innebär att de kan gå miste om möjligheten att alls överväga yrket. Ytterligare utmaningar uppstår vid antagningsprocessen till arkitektutbildningen, med höga antagningskrav. För dem som tar sig genom utbildningsprocessen väntar fler utmaningar. Studenter med bakgrunder som är underrepresenterade inom branschen uttrycker i flera fall att de möter utmaningar såsom en etablerad traditionell universitetskultur, avsaknad av nätverk och mentorskap som påverkar tillgången till praktik.

I synnerhet de med utbildning från utlandet eller som har ett annat modersmål och som söker jobb inom arkitektbranschen möter hinder. Trots kompetens och erfarenhet blir de ofta förbisedda och får sällan möjlighet att alls bli kallade till intervju, vilket begränsar deras chanser att

etablera sig i branschen. Vid en djupare undersökning av arkitektbranschens struktur och arbetsmiljö, framträder en bild av en dominerande homogen kultur. Speciellt inom högre positioner observeras en märkbar snedfördelning, där män födda i Sverige är framträdande. Studien har identifierat uppfattningar om framför allt diskriminering baserat på etnicitet, vilket indikerar att det finns betydande strukturella barriärer att övervinna.

Mot bakgrund av ovanstående är det viktigt att påpeka att arkitektbranschen inte finns i ett vakuum. Den är starkt sammankopplad med byggindustrin. För att kunna tackla och förändra den homogena kulturen inom arkitektbranschen, bör också kulturen och utmaningarna inom den bredare samhällsbyggnadsbranschen adresseras. Därför föreslås det att involvera aktörer från hela branschen, inklusive fastighetsägare och byggföretag, i en gemensam diskussion. Målet är att hela samhällsbyggnadsbranschen i Malmö bättre ska spegla befolkningens mångfald. Ett första steg är att etablera en gemensam plattform för dialog, ytterligare kartläggning av tangerande branscher samt planering och genomförande av gemensamma åtgärder.

Det bör framhävas att, trots identifierade förbättringsområden, har arkitekternas engagemang varit anmärkningsvärt stort, särskilt i deras strävan att arbeta med mångfald och representation. Workshoparna har varit konsekvent fullbokade, responsen på enkäterna omfattande, och engagemanget har varit enastående. Med tanke på de utmaningar som ligger framför, finns det tydliga tecken på att arkitektbranschen är öppen för en mer inkluderande riktning.

För att överbrygga de trösklar som har framkommit i arbetet föreslås två övergripande rekommendationer:

- 1. Etablera en plattform för samhällsbyggnadsbranschen**
- 2. Genomföra återkommande kartläggning om representation i samhällsbyggnadsbranschen**

Rekommendationerna innebär att det behöver etableras en plattform för aktörer inom den bredare samhällsbyggnadsbranschen med till exempel arkitektkontor, byggföretag, exploatörer, branschorganisationer, fackförbund och kommunen kan ingå. Detta för att utbyta goda erfarenheter och komma överens om insatser som sedan genomförs.

Likt sammansättningen av Malmös arkitekter nu har kartlagts så att skräddarsydda insatser kan föreslås och genomföras, behöver den bredare sammansättningen i branschen undersökas. Hur ser representationen ut i byggbranschen och bland andra tangerande aktörer? Detta för att kunna definiera och genomföra ytterligare insatser för att uppnå en representativ bransch som helhet.

Nedanför presenteras ytterligare rekommendationer som definierats i rapporten:

1. Integrera samhällsbyggnadsfrågor i skolan
2. Tillsätt en arkitekturlots
3. Stötta etablering av ett samarbete mellan högskolor och universitet i Skåne
4. Upprätta mentorsprogram för unga och nyanlända arkitekter
5. Främja inkluderande rekrytering
6. Synliggör och arbeta med kulturen i samhällsbyggnadsbranschen
7. Utred möjligheter för upphandling med sociala klausuler
8. Initiera chefsatsning för underrepresenterade grupper

INLEDNING

Arkitekternas roll i att forma vår byggda miljö är central. I en stad vars miljö formas av generationer över tid, är det viktigt att branschen speglar stadens befolkning. Bara på det viset kan det säkerställas att alla Malmöbor kan se sig själva och få sina behov tillfredsställda i den stad de lever.

I takt med att Malmös befolkning förändras, är det viktigt att stadens invånare fortsatt kan se sin kultur, bakgrund och identitet reflekterad i stadsbilden. Enligt rapporten "Integration i städer med en omfattande diversitet i befolkningen"¹ framtagen för Malmö Tillväxtkommission, har 56 procent av stadens befolkning migrationsbakgrund, med rötter i inte mindre än 184 olika länder. Denna diversitet, som är en direkt följd av globala migrationsmönster, utmanar traditionella synsätt och kräver en "synvända" inom många områden, inklusive arkitekturen.

Arkdes rapport "Ett samhälle som håller ihop"² understryker ytterligare vikten av den gestaltade byggda miljön som ett redskap för att möta aktuella utmaningar såsom social ojämlikhet. Gestaltning är ett kraftfullt verktyg för att skapa långsiktigt hållbara och sammanhållna urbana miljöer, vilket är avgörande i en tid präglad av snabba förändringar. Genom att engagera mångfalden av talanger och perspektiv som finns i Malmö, kan arkitektbranschen bidra till innovativa, inkluderande lösningar som speglar stadens olika samhällsgrupper. Det kan leda till en bättre anpassning av byggprojekt som motsvarar de faktiska behoven och önskemålen hos Malmös invånare, och på så sätt bryta ned både fysiska och sociala barriärer.

Med stadens historia av ständig formning genom sina invånare, står Malmö idag som ett exempel på hur mångfald och delaktighet i arkitekturen kan främja en stark gemenskap. Det är med denna förståelse för både historien och framtiden som arkitektur- och samhällsbyggnadsbranschen i Malmö kan fortsätta att växa och blomstra som en inkluderande stad för alla.

1 [Läs mer här](#)

2 [Läs mer här](#)

Uppdrag

Stadsbyggnadskontoret har det samlade ansvaret för planering, byggande och stadsmätning i kommunen. I samarbete med arbetsmarknads- och socialförvaltningen och gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen har stadsbyggnadskontoret gett Tillsammans i Förening (TiF) i uppdrag att genomföra projektet Urban Academy.

Urban Academy är en satsning som syftar till att främja mångfald och representation i arkitektbranschen (och på sikt helt samhällsbyggnadsbranschen), där arkitekter, landskapsarkitekter och planerare ingår, för att bättre återspegla Malmöbornas olika bakgrunder och perspektiv. För att säkerställa en inkluderande och sammanhållen stadsutveckling samt aktivt bekämpa segregation är det nödvändigt att öka mångfalden inom arkitektbranschen.

Projektet har inletts med att identifiera vilka grupper som är underrepresenterade i branschen, analysera befintliga hinder och utveckla lösningar för att övervinna dessa. Det övergripande målet är att skapa fler möjligheter för individer från underrepresenterade grupper att utbilda sig, bli anställda och driva arkitektonisk verksamhet inom branschen.

Det huvudsakliga målet med projektet är att skapa en tydligare bild av hur representationen i arkitektbranschen ser ut och att leverera en evidensbaserad modell för att genomföra ett pilotprojekt. Pilotprojektet ska på kort sikt stötta minst tio personer på sin väg till eller inom branschen, och på lång sikt bidra till att öka mångfalden i Malmös arkitektbransch. Inom ramen för projektet innebär mångfald en bred representation av samhällsgrupper som är underrepresenterade i branschen. Detta inkluderar aspekter som kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder, socioekonomisk bakgrund och klass. Arbetet baseras därmed på de sju diskrimineringsgrunderna, med tillägg av faktorer såsom socioekonomisk bakgrund och klass.

För att utveckla en effektiv modell för ökad mångfald har det varit nödvändigt att genomföra en kartläggning av rådande förhållanden i arkitektbranschen. Det har inneburit en omfattande analys av i vilken utsträckning arkitektbranschen i Malmö faktiskt återspeglar stadens mångfald och en identifiering av de befintliga hindren som underrepresenterade grupper står inför. Genom denna analys har Urban Academy lagt grunden för en strategi som syftar till att främja inkludering och öka mångfalden inom arkitektbranschen i Malmö.

Metod

Redan i början av projektet baserades analysen på tanken om att hinder för att etablera sig inom arkitektbranschen kan uppstå i olika faser av en individs liv. Mot bakgrund av det har fyra skeden använts som referenspunkter för att identifiera hinder. Denna kategorisering har varit genomgående och använts som grund för de olika aktiviteterna i projektet. De fyra definierade faserna är:

De fyra definierade faserna är:

1. Skola

Denna kategori fokuserar på de hinder som kan påverka en individs väg in i arkitektbranschen under skol- och gymnasieåren.

2. Utbildning

Här undersöks de hinder som studenter kan stöta på före och under högre utbildning i sin förberedelse för en karriär inom arkitektbranschen.

3. Anställning

I denna kategori utforskas hinder som individer kan möta i processen för att säkra sitt första jobb och verka inom den svenska arkitektbranschen.

4. Ledarskap

Denna kategori behandlar de hinder som individer kan ställas inför i strävan att avancera till ledande positioner inom arkitektbranschen.

Indelningen har gjort det möjligt för projektet att systematiskt identifiera och adressera de specifika utmaningar som personer kan stöta på i olika skeden under resan mot en karriär inom arkitektbranschen.

Team

För att framgångsrikt genomföra detta uppdrag har det satts samman ett konsultteam som har genomfört, faciliterat och koordinerat processen. Teamet är sammansatt av representanter från fyra olika organisationer. Projektet har letts av Tillsammans i Förening, en ideell organisation som har kompetens i att öka barn och ungdomars engagemang i samhällsutvecklingen. Organisationen har omfattande erfarenhet av att ha arbetat med ungas involvering i stadsutvecklingsprojekt.

Teamet har även bestått av följande kompetenser:

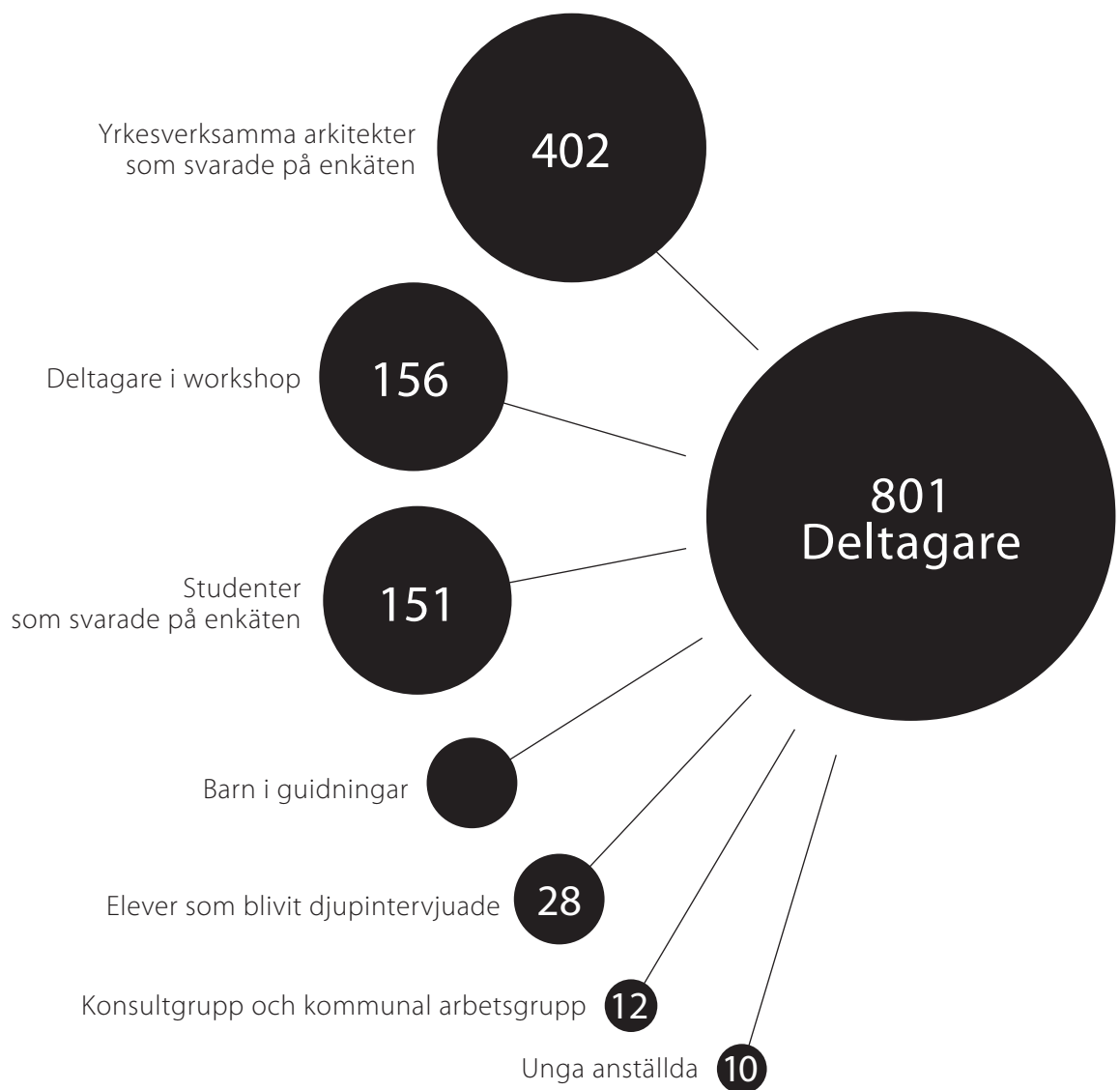
- Altitude Meetings, som är specialister på att anordna workshops och möten, har ansvarat för planering och genomförande av workshops.
- En frilansande arkitekt, känd för sin erfarenhet inom brukarinvolvering och arkitektur, har lett arbetet med att kartlägga befintliga insatser för ökad mångfald i branschen nationellt och internationellt.
- En forskare vid Malmö Universitet, med spetskompetens inom urbana studier, har varit ansvarig för utformning av undersökningar och analys av insamlade data.

Förutom det ovan nämnda konsultteamet har tio unga individer blivit anställda av Tillsammans i Förening för att aktivt bidra till genomförandet av olika delar i uppdraget. Deras deltagande har varit särskilt värdefullt på grund av deras unika perspektiv och erfarenheter som unga.

Parallellt med konsultteamet har en kommunal grupp arbetat med projektet bestående av representanter från stadsbyggnadskontoret, arbetsmarknads- och socialtjänstförvaltningen samt gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen. De har bidragit med vägledning och råd i arbetet framåt. Gruppen har skapat förutsättningar för och stöttat konsultteamet i genomförandet av projektet genom förankringsarbete och överblick av den längre förflyttningen i projektet.

Ett annat nyckelteam i projektet har varit nätverket. Denna grupp har samlat personer från diverse organisationer och sektorer. Med sin mångfald representerar de olika organisationer och perspektiv som är avgörande för att påverka och driva förändringar utifrån de behov som har

identifierats under projektets gång. Deltagarna i nätverket har framför allt varit aktiva under workshoparna. Tillsammans har de identifierat utmaningar, lärt av varandra och samarbetat mot ett gemensamt mål. Denna grupp kan beskrivas som en "community of practice".

Ungas involvering

Inom ramen för projektet har TiF involverat tio unga individer som antingen överväger att studera till arkitekter eller redan befinner sig på utbildningsbanan. Ungdomarna har varit delaktiga i flera faser av projektet. De har deltagit på workshoparna med sitt perspektiv som studenter, samarbetat med teamets representant från Malmö universitet för att formulera intervju- och enkätfrågor och även genomfört fokusgrupp-sintervjuer med gymnasieelever. Vidare har de varit drivande i att sprida enkäter genom uppsökande verksamhet vid Malmö Universitet, Lunds universitet och Sveriges lantbruksuniversitet. De har också deltagit aktivt i planeringen och genomförandet av pilotprojektet, där de har följt och stöttat arkitekterna. Som en del av sitt engagemang har de unga också deltagit i möten med stadsbyggnadskontoret och presenterat projektet, både internt inför Malmö stads direktörer och externt i panelsamtal riktade till allmänheten.

Processen

Projektet har genomgått tre faser: (1) den undersökande fasen, (2) den analytiska fasen och (3) genomförande av pilotprojekt. Under dessa faser har projektteamet granskat representationen inom arkitektbranschen och identifierat de utmaningar som underrepresenterade grupper har stött på i sin resa mot att bli arkitekter. Genom en analys av sambandet mellan bristande representation och de associerade hindren har lämpliga åtgärder föreslagits för att adressera dessa utmaningar. Slutligen lanserades ett pilotprojekt som har testats för att utvärdera dess möjlighet att främja mångfald inom arkitektbransch, både på kort och lång sikt.

Projektets delar är beskrivna nedanför:

Kartläggning av befintliga initiativ

Kartläggningen av befintliga initiativ har inneburit en insamling och systematisering av information om befintliga projekt och åtgärder som syftar till att främja mångfald inom arkitektur- och samhällbyggnadsbranschen. Målet med denna kartläggning har varit att skapa en översikt över befintliga och tidigare initiativ, vilket i sin tur har möjliggjort insamling av inspiration och lärdomar från tidigare erfarenheter. Likaså har kartläggningen av befintliga initiativ gjorts för att synliggöra eventuella luckor att fylla genom projektet med förslag på nya initiativ.

Enkätundersökningar

I projektet har två enkätundersökningar genomförts, en adresserad till yrkesverksamma arkitekter i Skåne och den andra till studenter på tre universitet i regionen. Syftet med undersökningarna har varit att kartlägga hur representativ arkitektbranschen och arkitektutbildningarna är samt vilka hinder som respondenterna har upplevt under sina arkitektkarriärer.

Enkätundersökningen riktad till yrkesverksamma arkitekter distribuerades huvudsakligen via Sveriges Arkitekters medlemsregister i Skåne samt via etablerade nätverk. Enkäten var tillgänglig för svarande under en månads tid, och besvarades av totalt 402 respondenter varav 296 arbetar i Malmö. Frågeställningarna fokuserade på respondenternas bakgrund såsom ålder, kön och könsöverskridande identitet, funktionsnedsättning, sexuell läggning, etnicitet, religion och klass. Ytterligare frågor behandlade respondenternas val av yrke, hinder för att komma in i branschen samt uppfattningar och upplevelser om diskriminering i branschen (se bilaga 1 för enkätfrågorna).

Enkätundersökningen till studenter har spridits till programmen för arkitektur, visualisering och kommunikation samt stadsbyggnad, stadsutveckling och planering på Malmö Universitet, arkitektutbildningen på Lunds universitet och landskapsarkitekturprogrammet på Sveriges Lantbruksuniversitet. Enkäten har spridits av unga anställda som besökte universiteten för att aktivt samla in svar. Totalt samlades 151 studenters svar in och enkäten innehöll liknande frågor som de som ställdes till de yrkesverksamma, men inkluderade även frågor specifikt om deras uppfattningar om utbildningen (se bilaga 2 för enkätfrågorna).

Fokusgruppintervjuer

Fokusgruppintervjuer med gymnasieelever har ingått som en del av projektet. Fokusgruppintervjuerna har genomförts med elever från två kommunala gymnasieskolor i Malmö för att erhålla en fördjupad förståelse för ungdomars associationer till och kontakt med arkitekter och arkitektyrket. Sammanlagt har 28 elever från de två skolorna deltagit i intervjuerna.

Workshopserie

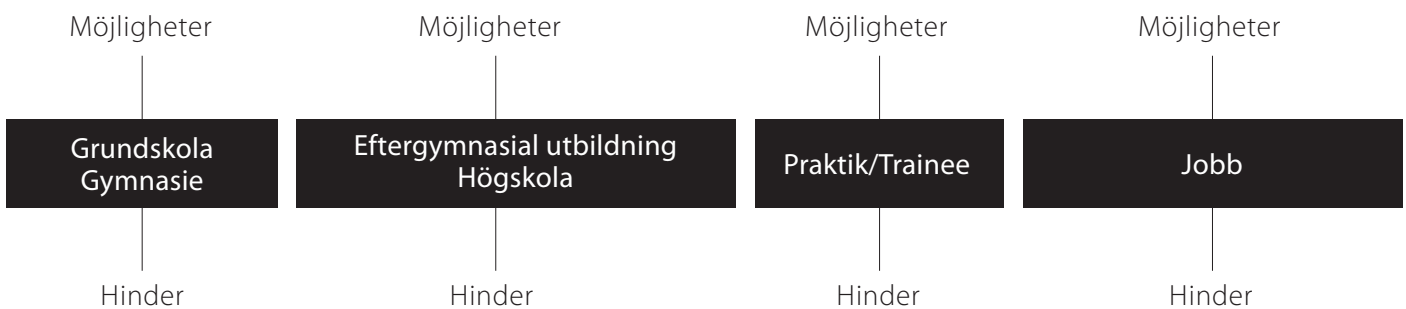
Under projektets gång har fyra workshopar genomförts för att samla insikter från betydande aktörer i arkitektbranschen. Workshopserien drog till sig ett stort antal engagerade deltagare, sammanlagt 156, som kom från 53 olika organisationer. Bland de närvarande finns representanter från fastighetsbranschen, arkitektkontor, kommunala förvaltningar, akademiska institutioner och civilsamhällesorganisationer. Workshoparna lockade även gymnasieelever, universitetsstudenter och jobbsökande. Resultatet följt av workshoparna är baserat på deltagarnas perspektiv och personliga erfarenheter eller expertis inom området.

Workshoparna hade följande teman:

- Workshop 1
Hinder och möjligheter för att komma in i arkitektbranschen
- Workshop 2
Hinder och möjligheter för att komma in i arkitektbranschen
- Workshop 3
Lösningar för att komma in i arkitektbranschen
- Workshop 4
Förslag på möjliga pilotprojekt att genomföra

De första två workshoparna var inriktade på att utforska de svårigheter som personer från underrepresenterade grupper möter i sin strävan mot en karriär inom arkitektbranschen. Under workshoparna togs frågor upp om vilka specifika hinder och utmaningar som kan påverka vägen till att bli arkitekt. Vidare behandlades även vilka faktorer som kan främja ett ökat intresse för och underlätta inträde till arkitektbranschen. Denna om-

fattande dialog bidrog till att forma en samlad uppfattning om de hinder och möjligheter som presenterar sig för underrepresenterade grupper under de fyra skedena: skola, utbildning, anställning och ledarskap.

Under de avslutande två workshoparna skiftade fokus till utvecklingen av lösningar för att adressera de identifierade utmaningarna. Den tredje workshopen var inriktad på brainstorming av en bred uppsättning av tänkbara åtgärder, medan den fjärde workshopen ägnades åt ett fördjupat arbete med förslag på möjliga pilotprojekt att genomföra. Deltagarna var uppdelade i mindre grupper, där varje grupp granskade kartläggningen av befintliga initiativ, hinder och möjligheter. Respektive grupp fokuserade därefter på att arbeta fram ett förslag på ett konkret pilotprojekt att genomföra inom ramen för projektet.

Pilotprojekt

Inom ramen för Urban Academy har ett pilotprojekt genomförts för att testa en evidensbaserad modell som bidrar till att öka mångfalden i Malmös arkitektbransch. Tanken bakom pilotprojektet har varit att med hjälp av all kunskap som har samlats in om representationen i arkitektbranschen också testa en möjlig insats som direkt ska stötta 10 personer från underrepresenterade grupper i sin utveckling till eller inom professionen.

Rapportens disposition

Rapportens disposition följer projektets ramar och bygger på de angivna skedena för att identifiera eventuella hinder och möjligheter att etablera sig inom arkitektbranschen. Rapportens upplägg är enligt följande: Rapporten inleds med avsnitt 1 som ger en övergripande redogörelse av projektets syfte och processens olika delar. Avsnitt 2 presenterar den huvudsakliga slutsatsen från enkätundersökningen, att branschen inte är representativ, samt två övergripande rekommendationer kopplat till denna slutsats. Därefter går rapporten in i en granskning av de olika skedena. Avsnitt 3 fokuserar på skola, medan avsnitt 4 tar upp utbildning. Det fortsätter sedan till avsnitt 5 som berör anställningsprocessen, följt av avsnitt 6 som diskuterar ledarskap. Varje avsnitt presenterar resultat och insikter från workshopar, enkätundersökningar och kartläggningar av befintliga initiativ samt rekommendationer för vidare arbete med projektet. Rapporten avslutas med avsnitt 7 som redogör för det utvalda och genomförda pilotprojektet.

Avgränsningar

Fokus för projektet har varit arkitektbranschen där arkitekter, landskapsarkitekter och planeringsarkitekter ingår. Frågan om representation är relevant för hela samhällsbyggnadsbranschen, men studien begränsades medvetet till arkitekturbranschen för att ge ett tydligt definierat och hanterbart urval att utgå från. Arkitekturbranschen valdes också ut som startpunkt då det är det område som Stadsarkitektteamet på Malmö Stad har bäst insikt i och störst möjlighet att påverka. Branschen utmärks även av att ha en tydligt avgränsad yrkeskår genom medlemskap i Sveriges Arkitekter. Avsikten är att lärdomarna från detta projekt ska lägga grunden för fortsatta studier som inkluderar tangerande branscher och hela samhällsbyggnadsbranschen. Detta kommer att återspeglas i projektets slutliga rekommendationer.

ARKITEKT- BRANSCHEN SPEGLAR INTE MALMÖS BEFOLKNING

UPPVÄXT I UTSATTA OMRÅDEN

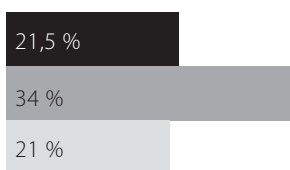
HÖGUTBILDAD FÖRÄLDER

RELIGÖS

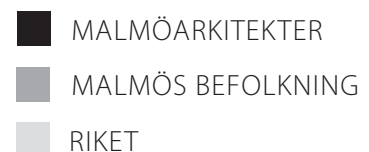
UTRIKESFÖDD

KVINNA

HETEROSEXUELL

ÖVERGRIPANDE SLUTSATS: ARKITEKTBRANSCHEN SPEGLAR INTE MALMÖS BEFOLKNING

Den typiske arkitekten i Malmö är född i Sverige, har svensk bakgrund och högutbildade föräldrar. Hen är uppvuxen i ett socioekonomiskt välmående områden. När hen är en han är det oftare en chef än när det är en hon, men det inte osannolikt att han lever ihop med en annan han. Det är mer osannolikt än sannolikt att denne han har någon funktionsvariation.

I nedanstående punkter finns de huvudsakliga resultaten från enkäten sammanfattade i siffror med tillhörande jämförelsetal:

**'Jag har aldrig
under mina fem
år i yrket pratat
med någon
arkitekt som inte
är född i Sverige
eller närliggande
länder.'**

- **23 procent** av de yrkesverksamma arkitekterna är födda i ett annat land än Sverige varav hälften av dessa utanför Europa – jämfört med Malmö där 33 procent är utrikesfödda.
- **30 procent** har minst en förälder född i ett annat land än Sverige – jämfört med Malmö där 56 procent har utländsk bakgrund.
- **En majoritet 63 procent** har minst en förälder med universitetsutbildning – jämfört med Malmö där motsvarande siffra är 50,1 procent.
- **Endast 11 procent** säger sig vara religiösa, och av dem som har angivit sin religion säger sig de flesta (70 procent) vara kristna. Endast 1 procent av alla säger sig vara muslimer. I Malmö beräknas andelen muslimer i befolkningen till mellan 10-15 procent.
- **11 procent** säger sig ha en funktionsnedsättning som påverkar dem i deras dagliga liv. I en befolkningsundersökning från år 2021 uppger 16 % i åldersintervallet 16-64 år att de har en funktionsnedsättning.

Ytterligare resultat från enkätundersökningen finns angivna under respektive avsnitt: skola, utbildning, anställning och ledarskap.

Rekommendationer

Baserat på ovanstående slutsats och resultat från projektet presenteras följande övergripande rekommendationer för att uppnå en mer representativ arkitektbransch och på sikt samhällsbyggnadsbransch:

Etablera en plattform för ökad mångfald i samhällsbyggnadsbranschen

För att säkerställa en representativ samhällsbyggnadsbransch, föreslås det att etablera en branschövergripande plattform, som samlar aktörer för att enas kring gemensamma löften och åtaganden.

Det övergripande syftet med denna organisation är att vara en plattform där aktörer i samhällsbyggnadsbranschen kan samlas för att främja kunskaps- och erfarenhetsutbyte, granska sitt arbete med mångfald och representation, samt dela framgångsrika metoder och erfarenheter av inkludering. Organisationens långsiktiga mål är att främja ett bredare och mer inkluderande deltagande inom branschen. Genom att alla medlemmar i organisationen formellt förbinder sig till att främja ett breddat deltagande i branschen och gemensamt fastställer åtaganden, kan organisationen skapa konkreta mål att sträva mot.

Primärt ansvar för att etablera denna plattform föreslås ligga hos Malmö stad, med Malmö universitet och som samarbetspartner. En framgångsrik etablering beror på engagemanget från arbetsgivare inom branschen och de uppmanas därför att ansluta sig till plattformen.

Genomför återkommande kartläggning av representationen i samhällsbyggnadsbranschen

Det rekommenderas att återkommande genomföra kartläggning av representationen inom samhällsbyggnadsbranschen. Denna åtgärd är viktig för att:

- Få en överblick över branschens mångfald och inkludering.
- Skapa underlag för dialog och åtgärder som kan driva branschen mot mer inkludering.
- Skapa debatt och handlingskraft genom publicering av rapporter.
- Följa upp insatser som görs

Det primära ansvaret att göra detta bör vila på den etablerade plattformen. Kartläggningarna bör ske inom ramen för arbetet i plattformen, med universitet som viktiga aktörer för att genomföra kartläggningarna.

1. SKOLA

Resultat från workshopserie

Det här avsnittet sammanfattar deltagarnas bidrag under workshop tillfällena, där de delade med sig av sina erfarenheter om unga i grundskole- och gymnasieålder och deras utmaningar och möjligheter för att komma in i arkitektbranschen samt förslag på möjliga pilotprojekt som kan bidra till en mer representativ bransch.

Identifierade hinder

Nedanstående punkter illustrerar hinder som har identifierats av workshopdeltagarna, vilka specifikt påverkar tillgängligheten till arkitektbranschen för underrepresenterade grupper.

Kulturell och social bakgrund

Enligt workshopdeltagarna spelar individers kulturella och sociala ursprung en avgörande roll i deras tillnärmning till arkitektur som yrkesval. Deltagarna belyste att föräldrarnas kulturella arv och den sociala omgivningen är betydande faktorer som formar ungas perspektiv. De diskuterade exempelvis hur föräldrars begränsade nätverk kan begränsa ungdomars möjligheter att utforska arbetsmarknaden genom praktik. Vidare poängterade deltagarna att ekonomiska faktorer såsom behovet av att arbeta under tiden som man går i skolan, tillsammans med andra sociala förhållanden kan begränsa individers valmöjligheter.

Studie- och yrkesvägledning i skolan

Workshopdeltagarna tog upp att det finns brister i skolsystemets förmåga att främja och stödja kreativitet. De noterade att det händer att elevers drömmar och talanger inte uppmärksammas eller inte värdesätts tillräckligt. Exempelvis är studie- och yrkesvägledningen otillräcklig på grund av att de inte kan avsätta nog med tid för att vägleda eleverna på ett effektivt sätt. Vidare betonade deltagarna att när föräldrar och lärare saknar korrekt information om olika yrkesvägar, kan de omedvetet skapa hinder för unga.

Information och medvetenhet om yrket

Deltagarna i workshoppen uttryckte att många unga saknar tillräcklig kunskap om arkitektyrket. Denna brist på förståelse kan delvis bero på otillräcklig information från skolorna och en generell frånvaro av en klar yrkesguide. Det är också relevant att flera av deltagarna påpekade att,

'I teorin kan alla bli arkitekter men i praktiken är det svårare!'

många unga aldrig träffat en arkitekt. Till skillnad från yrken som tandläkare, polis eller lärare, är arkitekten inte en yrkesperson som man vanligtvis träffar i vardagen, trots att man dagligen interagerar med och befinner sig i arkitektoniska utrymmen.

De delade uppfattningen att arkitektur ibland presenteras för snävt inom utbildningssystemet, vilket tenderar att ha ett större fokus på byggprocessen än på människor och samhällen. En sådan snäv framställning kan leda till att de unga inte får en fullständig bild av yrkets mångfacetterade natur och dess betydelse i samhället.

Ett ytterligare hinder som deltagarna identifierade var kunskapsluckor, exempelvis okunskap om arkitektprov, vilket försvårar för studenter att förbereda sig adekvat. Det framkom under diskussionerna att många studenter aldrig har haft möjligheten att träffa en arkitekt personligen, vilket ytterligare kan bidra till en bristande förståelse för yrket och dess roll.

Mentorskap och förebilder

Deltagarna ansåg att avsaknaden av förebilder inom arkitektur, speciellt sådana som unga kan identifiera sig med, utgör ett stort hinder. När unga exempelvis inte har möjligheten att möta eller interagera med förebilder kan det minska deras entusiasm och självförtroende för att eftersträva en karriär inom detta område.

Individuella förväntningar och krav

Under workshoparna uttryckte deltagarna att unga ibland kan känna en överväldigande känsla av personligt ansvar i valet av karriär, där de förväntas att navigera sin väg utan stöd eller vägledning. Yrket som arkitekt kan dessutom ibland uppfattas som osäkert för vissa grupper, jämfört med andra mer traditionellt "säkra" yrken som läkare eller ingenjör. De lyfte även fram att föräldrar kan ha egna förväntningar som ibland inte stämmer överens med barnens egna drömmar och ambitioner.

Identifierade möjligheter

Följande punkter reflekterar de möjligheter som workshopdeltagarna har identifierat, vilka skulle kunna underlätta för underrepresenterade grupper i skolålder att intressera sig för arkitektyrket.

Personlig utveckling och intressen

Workshopdeltagarna ansåg att personlig utveckling och intressen har stor betydelse för att motivera en individ att sträva efter en karriär inom arkitektur. De framhöll att det är viktigt att från tidig ålder utveckla relevanta färdigheter, att bli uppmuntrad i sina intressen och att ha någon som tror på en. De menar också att kreativitet och inspiration, samt att främja konst och design, är kraftfulla faktorer som kan fungera som drivkrafter.

Mentorskap och förebilder

Vidare uttrycker deltagarna att tillgången på förebilder, oavsett om det är föräldrar, lärare eller praktiserande arkitekter, är av ovärderlig betydelse för att ge vägledning och inspiration. De betonade att faktisk exponering för arkitektur är kritiskt och att detta kan involvera att unga människor får delta i arkitekturprojekt, nätverkande evenemang och praktikplatser, vilket ger dem möjlighet att "testa" yrket.

Ökat samarbete mellan skola och bransch

Deltagarna underströk vikten av ökat samarbete mellan skola och bransch för att ge elever en realistisk inblick i arkitekturyrket. Exempelvis framhölls att det är viktigt att skolorna tidigt prioriterar undervisning i bild, form och estetik. Ett annat exempel som kom fram var att skolorna bör lägga större vikt vid att ge en omfattande förståelse för olika yrken, inte bara genom att erbjuda information om utbildningsprogram utan också genom aktiviteter som gymnasieämissor där fokus läggs på yrkesroller och arbetsmarknadsutsikter.

Studiestimulans

Slutligen framförde deltagarna att studiestimulans är avgörande i perioden före högre studier på universitetsnivå. Elever behöver stimulans och stöd för att lyckas, inklusive uppmuntran att följa sina passioner med stödresurser och vägledning. Som ett exempel nämner de behovet av stöd inför arkitektprovet..

Förslag på möjliga pilotprojekt

I samband med diskussionerna under workshoparna har deltagarna utformat förslag på insatser som skulle kunna adressera och övervinna de identifierade hindren. Följande avsnitt listar deltagarnas förslag på möjliga insatser.

Urban Agent

Ett av förslagen som framkom under workshoparna är ett initiativ som handlar om att introducera en roll som arkitekturlots inom Malmö stad, vilken skulle agera som en arkitektpedagog. Denna innovativa roll skulle kunna fungera som en länk mellan grundskolan/gymnasiet och arkitektbranschen, med målet att öka synligheten för arkitektur bland barn och ungdomar i Malmö. Genom att besöka skolor och informera om yrket, koppla samman stadsutvecklingsprojekt med ungdomar, samt skapa samarbeten mellan arkitektbranschen och skolor, skulle denna roll kunna bidra till en förbättrad förståelse och ett intresse för arkitektur hos den yngre generationen. Behovet av en sådan arkitekturlots skulle troligtvis öka om Malmö stad skulle implementera sociala upphandlingsvillkor som kräver inkludering av barn och unga i arkitektur- och stadsutvecklingsprojekt.

Skapande skola

Ett potentiellt förslag som arbetades fram av deltagarna i workshoparna är implementeringen av ett pedagogiskt program. Detta program skulle kunna inriktas på arkitektur med syftet att ge barn ökad förståelse för samhällsbyggnadsfrågor och utrusta dem med verktygen att bidra till och påverka sin omgivning. Ett initiativ av detta slag skulle stärka stadens åtagande att införliva barnkonventionen, som numera är en lag, och samtidigt uppfylla de demokratiska uppdragen som vilar på skolorna och stadsbyggnadskontoret.

För att ytterligare stärka detta program, kan man tänka sig att dra nytta av och vidareutveckla befintliga koncept såsom Unga stadsguider¹ och Min plats². Genom att sammanfläta andra relaterade initiativ som identifierats under kartläggningen, skulle programmet kunna växa i omfattning och effektivitet. Dessutom kan "Skapande skola" underlätta för arkitektbranschen att engagera barn och unga i stadsplaneringsprojekt, vilket skulle skapa en starkare och mer sammanhängande koppling mellan skola och arkitektbranschen.

1 [Läs mer om Unga stadsguider](#)

2 [Läs mer om Min plats](#)

Det samlande rummet

Ett tredje förslag som framkommit från deltagarna under workshoparna var utvecklingen av "Det samlande rummet". Detta är ett förslag om att etablera en central mötesplats med målet att framhäva och belysa arkitektens roll i samhället. Platsen skulle kunna agera som en knutpunkt för lärande och utbyte mellan olika samhällsgrupper, såsom elever, näringslivsrepresentanter och familjer.

Inom ramen för "Det samlande rummet" kan man tänka sig en mångfald av program och aktiviteter. Skolor skulle kunna dra fördel av särskilt anordnade temadagar och föreläsningar som berör arkitektur, medan näringslivsrepresentanter skulle kunna se det som en arena för möten och diskussioner relaterade till stadsutveckling. Familjer skulle även kunna delta i interaktiva utställningar och kreativa workshops. För att detta koncept skulle fungera som en hubb för medborgardialog och engagemang, skulle det vara nödvändigt med en fast lokal och en dedikerad arkitekturpedagog.

Gymnasieelever som studievägledare

Det sista föreslagna initiativet som diskuterades under workshoparna är att låta gymnasieelever agera som studievägledare för yngre elever på högstadiet i grundskolan. Gymnasieelever, som själva nyligen navigerat i utbildningssystemet, kan dela med sig av sina erfarenheter och perspektiv med yngre elever, vilket skulle kunna skapa en mer personlig och engagerande vägledningsprocess. En styrka i detta upplägg skulle vara förmågan hos gymnasieeleverna att stå som representanter för de valmöjligheter som finns och kommunicera dem på ett sätt som är relaterat till de yngre eleverna. För att bredda räckvidden av ett sådant initiativ skulle man kunna nyttja platser där ungdomar naturligt samlas, som fritidsgårdar och allaktivitetshus. Sådana samarbeten kan ge gymnasieeleverna möjligheter att, i en avslappnad miljö, fungera som informella vägledare och mentorer.

Fokusgrupp- intervjuer

Fokusgruppintervjuer har utförts med 28 gymnasieelever från två olika gymnasieskolor i Malmö. Målet med dessa intervjuer har varit att ta del av elevernas uppfattningar om arkitekturket samt deras funderingar kring yrkesval (se bilaga 3 för intervjufrågor). Nedan följer huvudteman som togs upp under intervjuerna::

Synen på en arkitekt

Elevernas allmänna uppfattning om en arkitekt är att de designar och planerar byggnader, tar hänsyn till olika aspekter som hållbarhet, och att de har en koppling till teknik och matematik. Bilden av en "typisk" arkitekt varierar, men många uppfattningar pekar mot en äldre, vit man, ofta beskriven som intellektuell, rik och klädd i kostym. Intressant att notera är att många pekar på yrkets status vilket kommer till uttryck i följande citat:

**'Utbildningen
har hög status.
Man tänker att
de som går den
är smarta.'**

Uppfattningar om möjligheten att bli arkitekt

Majoriteten av eleverna tror att inte alla kan bli arkitekter. Skälen varierar: från höga antagningskrav till behovet av en kreativ läggning. Dessutom identifierar de socioekonomiska faktorer, utbildningskvalitet, och personliga förutsättningar som möjliga hinder.

Inverkan av arkitektur i vardagen:

En elev nämnde hur de, innan de började studera arkitektur på gymnasiet betraktade arkitektur på ett ytligt sätt, till exempel genom att notera om något var trevligt eller snyggt. Efter att ha påbörjat sina arkitekturstudier uppskattar de nu djupet och tanken bakom arkitektonisk utformning mer, vilket antyder på en djupare uppskattning av estetik och design i vardagen. Vidare ser eleverna på arkitekturen som ett område där de kan

uttrycka sin kreativitet, genom att de ser arkitektur som en föränderlig och formbar del av vardagen, där individer kan ha en verklig inverkan.

Kreativitet i skolan

När det kommer till uppmuntran av kreativitet i skolan upplever de flesta elever en brist. Medan vissa ämnen, särskilt arkitektur (av de som har det som programfördjupning), uppmuntrar kreativitet, känner många att den generella skolupplevelsen är för begränsande och inte ger tillräckligt utrymme för självuttryck eller utforskning.

Synen på studie- och yrkesvägledning

SYV (studie- och yrkesvägledare) möts av varierande omdömen. Några elever uppskattar den hjälp de fått, medan majoriteten känner att de saknar närvaro och stöd. Kritik riktas ofta mot otillräcklig vägledning och svagheter i kommunikationen. Det råder en allmän önskan om att SYV ska vara mer strukturerade och ta ett större proaktivt ansvar i sitt arbete.

**'För det mesta
uppmuntras
den inte.
Tydlig kontrast
på en skola med
många andra
estetiska linjer.
De flesta tycker
det blir roligare
när det blir
kreativt och fria
tyglar. Skapar
mer än känsla
av stolthet.'**

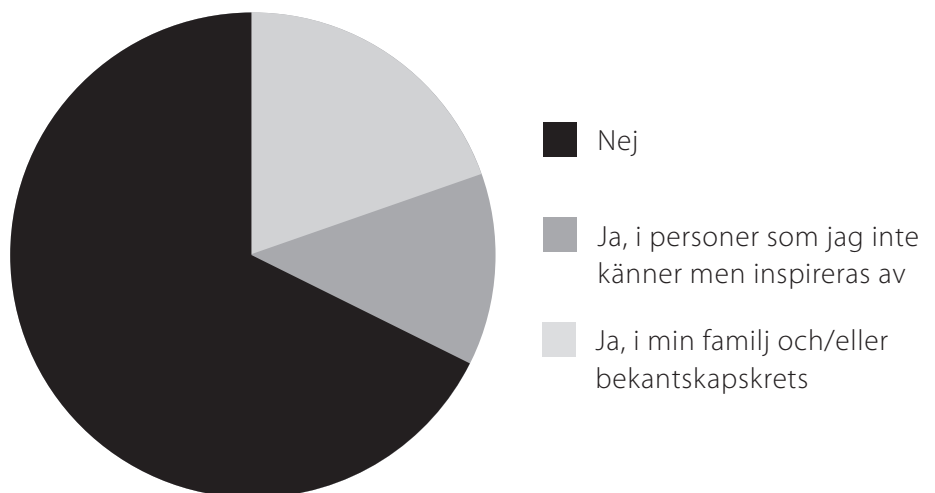
Resultat från enkätundersökning

Ingen enkät har genomförts bland unga i grund- och gymnasieskolor, men det finns insikter från enkäten riktad till yrkesverksamma som är värda att nämna i detta avsnitt och som har relevans för den yngre målgruppen.

Förebilder

När de yrkesverksamma tillfrågades om de hade specifika förebilder som påverkat deras yrkesval eller inspirerat dem inom sitt yrkesområde, angav 35,3 procent att de hade en förebild antingen inom sin familj, bekantskapskrets eller andra yrkesverksamma personer som de inspirerats av.

Fråga: Hade du
några särskilda
förebilder, som
arbetat inom
yrkesfältet, för
ditt val av yrke?

Däremot uppgav 64,7 procent att de saknade specifika förebilder när det gällde deras yrkesval. Detta utfall är anmärkningsvärt, eftersom det står i kontrast till insikterna från workshoparna, där det framhölls att förebilder spelar en viktig roll för att väcka barn och ungas inspiration och intresse för arkitekturket. Av dem som växte upp i utsatta områden svarade 74 procent att de saknade förebilder, medan siffran för dem från välmående områden var 60 procent.

För dem som angav att de inte hade några förebilder var följande faktorer bland de mest framträdande svaren när det gäller vad som påverkade deras beslut att bli arkitekter:

'Intresse som växt fram, bland annat genom ett stort stads- utvecklings- projekt i den förort där jag växte upp och lokal medias rapportering om denna utveckling.'

'Vilja att förändra och bidra till rättvisa.'

Konst och kreativitet i yrket

Cirka 24 procent av respondenterna uppgav att yrkets konstnärliga och kreativa karaktär var en betydande faktor i deras beslut att bli arkitekter. Flera nämnde ett tidigt intresse för konst, design och skapande och en del som påpekade att de redan som barn älskade att rita eller drömde om att designa bostäder. En annan återkommande anledning är yrkets unika blandning av teknik och konst. För många innebär detta en kombination av deras akademiska intressen, särskilt de som varit fascinerade av både estetiska och teoretiska ämnen under sin skolgång. För många av respondenterna var yrkesvalet en möjlighet att utnyttja både konstnärlighet och analytisk förmåga.

Människor som inspiratörer

Även om 64,7 procent av de svarande uppgav att de inte hade några förebilder som påverkade deras karriärval, nämnde ändå 18,3 procent av dessa att någon hade inspirerat eller rekommenderat dem att studera arkitektur. En återkommande inspiration var närvaron av en person i ens närhet, vare sig det var en familjemedlem, vän, lärare eller någon bekant som hade en koppling till arkitektur. Till exempel nämndes föräldrar eller andra släktingar som arbetade inom byggbranschen eller designområdet som källor till inspiration. Många har kommit i kontakt med arkitektur genom bekanta eller vänner, vilket har väckt deras nyfikenhet för professionen. Lärare, särskilt inom konst och bild, och studievägledare spelade också en viktig roll för många genom att uppmuntra och vägleda dem mot arkitektyrket.

För vissa var det inte direktkontakt med en arkitekt som väckte deras intresse. Det var i stället genom att praktisera på ett arkitektkontor under gymnasiet eller genom att stöta på spännande arkitekturutställningar eller stadsutvecklingsprojekt. För andra kom inspirationen genom att direkt observera en arkitekts arbete, som att beskåda skisser eller modeller.

Vilja att arbeta med människor och samhällen

14,4 procent svarade att de valde arkitektur som sin yrkesbana på grund av en önskan att arbeta med människor och bidra till samhällsförändring. Många uttryckte i sina svar att de såg arkitektur som ett sätt att påverka och forma samhällsplaneringen. Detta sträcker sig från en önskan att bidra till ett mer hållbart samhälle, att designa bättre miljöer för både människor och natur, till behovet av att adressera förändringar i stads-

planeringen kopplat till klimatförändringarna. En del nämnde den speciella möjligheten att jobba nära allmänheten, medarbetare, politiker och medborgare för att uppnå dessa mål. Det fanns också en uttalad önskan att bidra till rättvisa och att skapa förändring genom design och planering.

Den byggda miljön som förebild

13,6 procent av respondenterna, kopplade sitt intresse för den byggda miljön till deras beslut att studera arkitektur. Denna passion kan ha sina rötter i barndomen, som framgår av minnen av att leka med byggklossar eller besök på olika platser eller historiska byggnader, särskilt kyrkor. Vissa nämnde specifika upplevelser, som att bli fascinerad av ett särskilt hus eller delta i ombyggnationen av ett sommarhus, vilket gav dem en försmak av arkitektur. Andra påpekade hur de ständigt varit intresserade av byggnation, planlösning och form. De ville inte bara observera den byggda miljön utan också bidra till att forma och förbättra den.

Arkitektkårens förslag på insatser som gör skillnad

När yrkesverksamma tillfrågades om hur arkitektbranschen kan bli mer inkluderande svarade 34,5% av respondenterna med förslag relaterade till unga. Många ansåg att det är viktigt att börja tidigt för att skapa en förändring inom sektorn. Förslagen de gav kan kategoriseras som följer:

Tidig introduktion och representation

Arkitektbranschen måste bli bättre på att synas och höras i grundskolor och gymnasieskolor över hela landet, särskilt i socioekonomiskt utsatta områden. Genom att introducera arkitektur som ett ämne redan från tidig ålder och visa på mångfalden inom yrket kan fördomar brytas och intresse skapas. Detta kan göras genom öppna arrangemang, utställningar och genom att integrera arkitektur i undervisningen.

Information och uppmuntran

Sprida information om arkitektur och dess möjligheter till unga människor, särskilt de som tillhör underrepresenterade grupper. Detta kan inkludera information om hur man blir arkitekt, stöd för att klara av de akademiska kraven och uppmuntran att våga satsa på en karriär inom arkitektur.

Praktikmöjligheter och mentorskap

Erbjuda praktikplatser och mentorskapsprogram till elever från alla skolor och bakgrunder. Detta innebär att aktivt söka upp och välkomna elever från mer utsatta områden, och inte bara ta emot "kundernas barn". Genom att ge dessa elever möjlighet att träffa etablerade arkitekter och se branschen inifrån, kan nya vägar in i yrket skapas.

Kartläggning av befintliga instanser

Kartläggningen av befintliga initiativ riktade mot barn och unga i grundskole- och gymnasieålder (6–19 år) belyser de insatser som vidtas eller har vidtagits för att introducera målgruppen till arkitektur, byggande och design. Initiativens omfattning pekar på ett gediget engagemang från en mängd aktörer, som alla har en gemensam förståelse för vikten av att introducera barn och unga till arkitektur. Genom att skapa en tidig medvetenhet och engagemang hos barn och unga kring arkitektur och stadsplanering rustas de antingen för en framtida karriär som arkitekter eller med kunskap och färdigheter för att aktivt påverka deras lokala samhällen. Följande tematiska områden kan urskiljas i kartläggningen:

Arkitekturpedagogik i grundskolan

Initiativen handlar om att integrera arkitektur som en del av den reguljära undervisningen i skolan. Genom att införliva element av arkitektur och design i läroplanen ges eleverna möjlighet att utforska dessa ämnen i en teoretisk miljö.

- Exempel i Sverige: ARKIS nätverk, projektet Allt hänger samman - Arkitektur, dans & grundskolan och projektet Lek för demokrati.
- Exempel internationellt: Utbildningsverktyget Design the future i Finland, projektet Let's play architecture från Rumänien och projektet Archi-adventures i Polen.

Arkitektur som programfördjupning i gymnasiet

För de äldre eleverna erbjuds möjligheter att fördjupa sina studier inom arkitektur som en del av deras gymnasieutbildning och förbereda dem för vidare studier inom detta område.

- Exempel i Sverige: Teknik och arkitektur i Pauliskolan, programfördjupning i arkitektur som kan erbjudas på kommunala gymnasieskolor och Arkitekturskolan STHLM på folkuniversitetet i Stockholm.

Inkludering av barn och unga i arkitektur, byggande och design

Initiativen under denna kategori syftar till att aktivt involvera barn och unga i de faktiska processerna av arkitektur, byggande och design, ge dem en röst och möjlighet att påverka designbeslut och stadsplaneringsprojekt.

- Exempel i Sverige: Växtvärket, Tillsammans i Förening.
- Exempel internationellt: Build UP i Storbritannien, initiativet The Legacy Youth Voice av Mayor of London och Kulturaktiv i Ungern.

Mentorskap

Genom att koppla samman barn och unga med erfarna yrkesverksamma inom fältet ger dessa initiativ dem en möjlighet att lära av yrkesverksamma, bygga nätverk och få en realistisk inblick i professionen.

- Exempel i Sverige: Kulturförvaltningens mentorsprogram med Anagram, Näktergalens mentorsverksamhet.
- Exempel internationellt: Accelerate av Open City i Storbritannien.

Sysselsättning för unga inom arkitektur och stadsutveckling

Dessa initiativ fokuserar på att skapa arbetsmöjligheter och praktikplatser för unga som är intresserade av arkitektur, byggande eller stadsplanering.

- Exempel i Sverige: Ung i Sommar, Tillsammans i Förening..

Slutsatser och rekommendationer

Slutsatser

Mot bakgrund av det som har framkommit i detta avsnitt kan följande slutsatser dras från materialet

Stereotypa uppfattningar och brist på information om arkitektyrket

Stereotypa uppfattningar eller brist på information om arkitektyrket skapar en enformig och missvisande bild av arkitekt som yrke. Många unga har en bild av arkitekten som en äldre, vit man som är intellektuell och rik. Denna stereotyp kan avskräcka många som inte identifierar sig med den bilden från att överväga yrket. Samtidigt finns det även en stor brist på kunskap och medvetenhet om arkitektyrket bland unga. Detta kan vara på grund av bristande information i skolan, otillräcklig studie- och yrkesvägledning eller en snäv framställning av arkitektur i undervisningen genom ett större fokus på byggande än på människor och samhällen. Exempelvis framgår av enkätsvaren bland yrkesverksamma arkitekter att 14,4 procent av de som inte hade några förebilder valde sin profession på grund av en önskan att arbeta med människor och samhällsfrågor.

Avsaknad av förebilder

Avsaknaden av förebilder inom arkitektur kan minska entusiasmen och självförtroendet för att eftersträva en karriär inom området. Visserligen angav en majoritet (64,7 procent) i enkätundersökningen bland yrkesverksamma arkitekter att de inte hade blivit påverkade av någon förebild i sitt yrkesval, men av dessa svarade 31,9 procent (18,3 procent respektive 13,6 procent) att de hade blivit inspirerade av personer i sin närhet såsom föräldrar och lärare eller byggnader i sina val av yrke.

Begränsad kreativitet i skolan

Det finns upplevelser bland unga av att kreativitet inte uppmuntras i skolan. De tycker att skolämnen är begränsande och inte nyskapande. Samtidigt visar enkätsvaren från de yrkesverksamma att intresset för konst och kreativitet var en viktig drivkraft till att de valde arkitektyrket. Flera respondenter nämnde att det var en bildlärare eller någon annan på skolan som uppmuntrade till yrkesvalet.

Höga krav och utbildning

Unga svarande har en föreställning om att alla inte har förutsättningar att bli arkitekter på grund av höga antagningskrav, behovet av kreativitet

som inte går att matcha och socioekonomiska faktorer.

Individuella förväntningar och yttre påverkan

Unga kan känna tryck från föräldrar och samhället att välja andra, mer "säkra" yrken. De kan också känna att de förväntas navigera i yrkesvalet utan tillräckligt stöd eller vägledning

Rekommendationer

Baserat på ovanstående slutsatser föreslås följande rekommendationer för en mer representativ samhällsbyggnadsbransch:

Integrera samhällsbyggnadsfrågor i skolan

Det rekommenderas att etablera ett partnerskap mellan skola och samhällsbyggnadsbranschen för att öka barn och ungas intresse för arkitektur och samhällsbyggnadsfrågor. Arbetet i partnerskapet bör involvera:

- Utveckling och systematisering av samarbetsinitiativ mellan skolor och branschaktörer.
- Utrustning av studie- och yrkesvägledare med adekvata verktyg och information för att vägleda elever mot karriärer inom arkitektur och samhällsbyggnad.
- Utredning om införande av arkitektur och samhällsbyggnad som ett skolämne eller genom specialutformade pedagogiska program som engagerar elever i stadsplaneringsprocessen.
- Skapande av möjligheter för elever att utföra prao/praktik på arkitektkontor för att ge dem en realistisk inblick i branschen.
- Erbjudande av praktikplatser (prao) på arkitektkontor för elever, vilket ger dem en konkret erfarenhet av arbetslivet inom branschen.

Huvudansvaret för genomförande av rekommendationen ligger hos Malmö stads utbildningsförvaltningar och stadsbyggnadskontoret, med stöd av arkitektkontor och universitet som spelar en viktig roll i att bygga detta partnerskap.

Tillsätt en arkitektlots

Det rekommenderas att tillsätta en funktion som "arkitekturlots" som kan arbeta med att stärka barns involvering i, förståelse för och engagemang i samhällsbyggnadsfrågor. Rollen som arkitekturlots kan exempelvis innebära att:

- Koordinera samarbeten mellan stadsbyggnadskontoret och andra aktörer, såsom arkitektkontor, byggaktörer, bibliotek, skolor och förskolor.
- Tillhandahålla verktyg som kan bidra i barns utveckling kring att tolka och förstå rum och platser.
- Uppmuntra aktörer att involvera barn och unga så att de aktivt deltar i och påverka samhället.

Huvudansvaret för genomförande av rekommendationen finns hos Malmö stad. Samverkan med andra aktörer såsom arkitektkontor och byggaktörer behövs för att genomföra rekommendationen.

2. UTBILDNING

Resultat från workshopserie

I följande avsnitt sammanställs workshoptillfällena, där deltagarnas erfarenheter och expertis kring hinder och förutsättningarna inom arkitektutbildningen och branschens tillgänglighet diskuterades, samt deltagarnas idéer till hur en större representativitet på utbildningarna kan uppnås.

Identifierade hinder

Nedan presenteras de främsta hindren, som deltagarna i workshopen har lyft fram, som underrepresenterade grupper ofta möter före eller under sin arkitektutbildning.

Traditionell utbildningsmiljö

Deltagarna uttryckte att det i arkitektutbildningarna finns en känsla av brist på representativitet. De ansåg att om man inte passar in i bilden av en "typisk" svensk kan det verka svårare att få arbete inom bygg- eller arkitektbranschen. Exempelvis tyckte deltagarna att faktorer som ålder och bakgrund kan stärka känslan av utanförskap. När det gäller akademiska ledare menade många att de som undervisar är traditionella och tillhör normen. Deltagarna påpekade att en avsaknad av representation inom utbildningen, både bland lärare och bland studenter, gör det svårt för studenter att hitta någon att identifiera sig med.

Språk och kommunikationsbarriärer

Workshopdeltagarna menade att språket ofta utgör en central utmaning för studenter, särskilt för de som kommer från socioekonomiskt utsatta områden, även om de har bott i Sverige under en längre tid. De uttryckte att dessa studenter kan uppleva att de har bristande språkkunskaper, inte nödvändigtvis på grund av att de inte talar svenska, utan för att de saknar det akademiska ordförrådet som de inte haft tillgång till i hemmiljön. Deltagarna angav att vad som fungerade språkmässigt under barndom och tonår, på grundskolan eller gymnasiet, kan plötsligt bli en barriär på universitetet eller högskolan. De framhöll att vid dessa högre utbildningsnivåer blir språkets nyanser och komplexitet utslagsgivande, vilket kan skapa känslor av utanförskap och osäkerhet för de som inte är förberedda på detta skifte.

'I min klass var jag en av få som inte hade högskoleutbildade föräldrar, det säger ändå en del om vilka som väl kommer ut i arbetslivet sen.'

Hård konkurrens och höga betyg

Deltagarna framförde att ett av de första hindren på utbildningen som studenterna möter är den stora mängden sökande till begränsade utbildningsplatser på arkitektutbildningarna. Det gavs uttryck för att det skapar en omgivning med hård konkurrens, där bra betyg blir ännu mer avgörande än i tidigare skeden av utbildningssystemet. Deltagarna menade även att det finns studenter som, trots sin talang och ambition, saknar studievana, vilket kan bero på en rad faktorer, som att de är första generationens högskolestudenter eller kommer från bakgrunder där högre utbildning inte varit normen. De betonade att denna brist på studievana kan bli en ytterligare utmaning i en ytterligare konkurrensutsatt miljö.

Brist på nätverk och stöd

Dessutom framhävde deltagarna svårigheten med att bygga nätverk för många studenter, särskilt för de som inte har någon inom familjen eller närmaste krets som kan guida dem genom branschen. De uttryckte att bristen på nätverk kan göra det svårare att hitta praktikplatser eller få råd. Deltagarna diskuterade hur bristen på tillgängliga praktikplatser leder till en ond cirkel där unga förväntas ha erfarenhet för att få jobb, men möjligheterna att skaffa erfarenheten är få. Det framfördes att detta ofta resulterar i att individer fastnar i tillfälliga positioner utanför deras valda fält, vilket kan fördröja deras karriärutveckling. Deltagarna betonade också hur avgörande förebilder är, särskilt sådana som kan understryka vikten av praktik och erbjuda insyn i branschen, för att ge studenter riktning och hopp.

Identifierade möjligheter

Nedan listas workshopdeltagarnas identifierade möjligheter som framkom under workshoptillfällena, som skulle kunna vara nycklar till en ökad representation i arkitektutbildningen.

Förberedande utbildningar och arkitektprovet

Workshopdeltagarna menade att förberedande utbildningar samt arkitektprovet utgör värdefulla verktyg för dem som vill bli arkitekter. I Sverige finns det tre huvudsakliga vägar att söka in på arkitektutbildningarna: genom gymnasiebetyg, genom arkitektprovet och via högskoleprovet. Deltagarna framförde att speciellt arkitektprovet erbjuder en unik chans att genom andra färdigheter såsom fallenhet för yrket, estetisk känsla och skissteknik, söka sig till yrket oberoende av betyg. Att upplysa fler om

möjligheten att delta i dessa förberedande steg och särskilt arkitektprovet, angavs som en bra möjlighet till att bredda representationen inom arkitektutbildningarna.

Nätverk och samarbete

Deltagarna framförde att nätverkande och samarbete spelar en viktig roll i den akademiska och professionella utvecklingen inom arkitektur. De menade att genom att stärka samarbetet mellan utbildningen och arkitektbranschen, och koppla studenter till verkliga projekt, kan studenter bygga relationer och erhålla praktiska erfarenheter. Deltagarna angav att alumni – studenter som har tidigare gått samma utbildning – kan också erbjuda värdefullt stöd till nuvarande studenter, särskilt när det gäller jobbsökande.

Praktik och arbetslivserfarenhet

Workshopdeltagarna uttryckte att genom praktik får studenter möjligheten att dyka in i yrkeslivet, samla värdefulla erfarenheter och knyta viktiga kontakter inom branschen. De menade att en balans mellan akademiska studier och professionell erfarenhet är avgörande för att utveckla en helhetssyn på arkitektur som disciplin. De framförde att gestaltande arbetsuppgifter under praktiken, där man får chansen att omsätta teoretiska kunskaper till praktisk design, bidrar till att stärka kopplingen mellan akademi och arbetsliv och formar den blivande arkitekten för framtida utmaningar.

Förslag på möjliga pilotprojekt

Efter att ha identifierat centrala hinder under workshoparna, har deltagarna gemensamt föreslagit insatser för att främja förändring i utbildningen. Nedan presenteras ett förslag som ett sätt att bredda representationen inom arkitektutbildningen.

Vidvinkel

”Vidvinkel” är ett förslag på ett pilotprojekt med målet att uppmuntra universitet att granska och bredda sina rekryteringsprocesser genom att utveckla sina kommunikationsstrategier. Vidvinkel skulle kunna erbjuda en tjänst där universitet har möjlighet att få sin kommunikation granskad för att i sin tur ta fram kommunikationsstrategier som är mer inkluderan-

de och representativa. Till exempel skulle en granskning av en institutions webbplats kunna genomföras för att bedöma hur marknadsföringsmetoder och innehåll kan förbättras för att locka en mer varierad studentkår.

Resultat från enkätundersökningen

Arkitektbranschen speglar den svenska utbildningen

Arkitektbranschen speglar inte befolkningen men den speglar den svenska utbildningen. Denna slutsats kan dras utifrån vad många i enkätundersökningen med de yrkesverksamma säger om den utbildning de har gått: att studentgruppen uppfattas som en väldigt homogen grupp svensk, välbärgad och välutbildad medelklass. Detta mönster kan också konstateras utifrån svaren på den enkät som ställdes till studenter inom arkitekturrelaterade ämnen på universiteten.

- Bland de svarande från arkitektutbildningen på Lunds universitet är andelen svenskfödda studenter 88 procent.
- På landskapsarkitektutbildningen på Sveriges Lantbruksuniversitet har alla som har svarat uppgivit att de är födda i Sverige.
- Nästan nio av tio av de svarande studenterna på Lunds universitet och Sveriges Lantbruksuniversitet har högutbildade föräldrar.
- Färre än en av tio säger sig vara uppväxt i ett utsatt bostadsområde.
- Studenterna från Malmö universitet – som läser programmen för arkitektur eller stadsplanering, men inte (åtminstone inte direkt) för en arkitektexamen – avviker dock från detta mönster, med närmare 30 procent födda i ett annat land än Sverige och endast hälften med högutbildade föräldrar

'Det är enkelt att dra sig till lika- sinnade så om mångfalden är begränsad så blir det så klart tuffare för de som avviker från en uppfattad norm.'

I vissa andra avseenden pekar dock svaren från arkitektstudenterna på en ökad mångfald bland nästa generation arkitekter. Andelen med en annan sexuell läggning än heterosexuell och som säger sig ha en funktionsnedsättning är påtagligt högre bland arkitekt- och landskapsarkitektstudenterna än bland de yrkesverksamma arkitekterna. Men för att också öka andelen arkitekter med en annan etnisk eller socioekonomisk bakgrund än den dominerande talar mycket för att en viktig nyckel ligger hos utbildningssätena. I enkätundersökningen med yrkesverksamma var det flera som påpekade just detta, att för att kunna förändra branschen behöver utbildningarna förändras. Respondenterna uttrycker att det är öppet för alla att söka till arkitektutbildningarna, men att både talang och höga betyg krävs. Många svarande menar att de höga antagningskraven kan vara ett hinder för studenter från mindre privilegierade bakgrunder att komma in på utbildningen, då de inte får tillräckligt stöd i sina studie- och yrkesval.

Det finns en framträdande uppfattning om en rådande elitism inom utbildningarna. Denna elitism kan, enligt vissa, leda till brist på mångfald

Arkitektkårens förslag på insatser som gör skillnad

'Att göra beskrivningarna i arkitektprovet mer tillgängliga så inte skrämmer bort de som inte är vana vid det konstnärliga språket. Samt att göra det mer känt att arkitekt- provet finns!

och ge upphov till en homogen studentgrupp. "En övervägande vit och medelklassig grupp med en tydlig brist på klassperspektiv" är ett sätt att beskriva sammansättningen av studenter på arkitektutbildningarna.

I undersökningen presenterade de yrkesverksamma arkitekterna flera förslag för att göra branschen mer inkluderande. Många av dessa förslag riktade sig specifikt mot lärosätena, vilka listas nedan.

Bredare rekrytering och synlighet

Arbeta för en bredare rekrytering till arkitektutbildningarna, med särskilt fokus på att nå ut till potentiella studenter i socioekonomiskt utsatta områden. Genom att göra utbildningarna mer synliga och tillgängliga, samt arbeta för att bryta ner fördomar och rädslor kring yrket, kan en mer inkluderande bransch skapas.

Förändra utbildningsmiljön

Se över och anpassa studentmiljön så att den blir mer välkomnande och tillgänglig för människor från olika bakgrunder. Detta inkluderar att se över antagningsprocesser, som arkitektprovet, och säkerställa att de inte omedvetet gynnar vissa grupper.

Skapa nya vägar och möjligheter

Erbjuda stöd, vägledning och mentorskap för unga arkitekter från olika bakgrunder. Detta kan inkludera hjälp med att hitta praktikplatser, nätverka inom branschen och att skapa egna projekt. Exempelvis erbjuda deltidspraktik under utbildningen i flera olika företag för att bredda kunskap och nätverk. Företag som erbjuder flera praktikplatser bör få erkännande för detta.

Ökad medvetenhet om mångfald och diskriminering på utbildningen

Utbildning av studenter och lärare kring mångfald och de diskriminerande strukturer som existerar inom arkitektbranschen är essentiell. Genom att öka medvetenheten och erbjuda utbildning i ämnet kan befintliga barriärer brytas ned och en mer inkluderande bransch främjas.

Kartläggning av befintliga insatser

Följande är en översikt över insatser som vidtagits inom vuxenutbildningar och universitet, i Sverige, men även i London, för att främja ökad mångfald inom arkitekt- och stadsbyggnadsutbildningen.

I kartläggningen kunde dessa tematiska områden urskiljas:

Förberedande arkitektutbildning

KTHs arkitektutbildning i Tensta

Denna utbildning är en förberedande arkitektutbildning som drivs av Arkitekturskolan på Kungliga Tekniska högskolan sedan 2009 i Tensta gymnasiums lokaler. Den är unik i Sverige och har haft som mål att introducera och förbereda studenter från underrepresenterade grupper till högre studier, särskilt inom arkitektur där det finns en markant social snedrekrytering.

Arbetsmarknadsutbildningar

Ingenjörsmoduler i bland annat Malmö

Yrkesakademin bedriver en arbetsmarknadsutbildning som riktar sig till personer med grundläggande kunskap inom bygg-, anläggning- eller fastighetsbranschen. Det ger en mer avancerad utbildning som förbereder deltagarna för en rad olika arbetsroller, såsom arbetsledare, kalkylare, projektledare, förvaltningsassistent och fastighetsingenjör. Programmet utförs i nära samarbete med företag inom branschen.

Språk- och integrationskurs

SFINX: Intensiv svenska för ingenjörer och arkitekter i Stockholm

Detta är en kurs i svenska språket som specifikt riktar sig till ingenjörer och arkitekter från andra länder. Syftet är att ge dem kunskaper i svenska, tekniskt språk och insikter om den svenska arbetsmarknaden.

Mångfaldspolicy i utbildningen

Access and Participation Plan

London School of Architecture beskriver i planen sitt åtagande att säkerställa att underrepresenterade grupper har lika tillgång till högre utbildning. De har en plan för hur de ska förbättra jämlikheten inom utbildningen genom att exempelvis sänka avgifter.

Equality, diversity and inclusion

Kingston University London åtar sig genom denna policy att främja en miljö av jämlikhet, mångfald och inkludering. De belyser vikten av att alla

på universitetet känner att de hör hemma och kan uppnå sin fulla potential.

Stipendier och ekonomiskt stöd:

Open up bursaries

London School of Architecture har introducerat ett stipendieprogram för studenter från låginkomstbakgrund. Programmet syftar till att bredda tillgången till arkitekturutbildning för dem som kanske annars inte skulle ha råd att gå på utbildningen.

Slutsatser och rekommendationer

Slutsatser

Baserat på den presenterade framställningen kan följande slutsatser dras:

Arkitektbranschen speglar den svenska utbildningen

Arkitektbranschen i Sverige speglar inte befolkningens sammansättning men däremot avspeglas den svenska utbildningssituationen. Enkätundersökningarna visar att arkitekturutbildningarna ofta består av en homogen grupp av svenskfödda, välbärgade och välutbildade individer från medelklassen. Detta stöds av siffror från arkitektutbildningar där en hög andel av studenterna är svenskfödda med högutbildade föräldrar och få kommer från socioekonomiskt utsatta områden. Studenter vid Malmö universitet uppvisar däremot en större representation med en högre andel utrikes födda och en lägre andel med högutbildade föräldrar. Trots vissa tecken på ökad mångfald inom andra områden, som sexuell läggning och funktionsnedsättningar, pekar svaren på att rekryteringarna till utbildningarna kan behöva breddas för att öka etnisk och socioekonomisk mångfald i branschen. Elitism inom utbildningarna anses vara en barriär som leder till brist på mångfald.

Traditionell utbildningsmiljö

Studenter som inte tillhör normen vad gäller ålder, etnicitet och socioekonomisk bakgrund upplever utanförskap i arkitektutbildningar på grund av brist på representativitet bland studenter och lärare. Även enkätundersökningen från de yrkesverksamma stärker bilden av utbildningsmiljön som traditionell och elitistisk.

Språk och kommunikationsbarriärer

Studenter från utsatta områden uttrycker att de kämpar ofta med bristande akademiskt språk, vilket leder till känslor av osäkerhet och utanförskap på högre utbildningsnivåer.

Brist på nätverk och stöd

Studenter från underrepresenterade grupper har svårigheter att bygga nätverk inom branschen, vilket påverkar deras praktik- och karriärmöjligheter.

Rekommendationer

Utifrån ovan slutsatser föreslås följande rekommendationer för en mer representativ samhällsbyggnadsbransch:

Etablera samarbete mellan högskolor och universitet i Skåne för breddad representation

Det rekommenderas att högskolor och universitet i Skåne etablerar ett samarbete för att stärka dialogen mellan olika samhällsbyggnadsprogram och skapa en tydligare utbildningsväg för studenter. Inom ramen för samarbetet bör arbetet inriktas på:

- Granskning av kommunikationskanaler för att aktivt marknadsföra utbildningarna till underrepresenterade grupper, i syfte att öka mångfalden i studentkåren.
- Skapa stödstrukturer för studenter som söker sig till utbildningarna via alternativa antagningsvägar exempelvis genom arkitektprovet.
- Utveckla en inkluderande utbildningskultur.

Universitet och högskolor bör ta huvudansvaret för att initiera och upprätthålla ett sådant samarbete, medan Malmö stad kan fungera som en samarbetspart i processen.

Upprätta mentorsprogram för unga och nyanlända arkitekter

Det rekommenderas att inrätta ett mentorsprogram riktat till arkitekter med utländsk examen och nyutexaminerade arkitekter. Programmet bör syfta till att underlätta deras integration och övergång till yrkeslivet. Innehållet i programmet bör inkludera:

- Organiserade besök på arkitektkontor.
- Nätverksmöjligheter med etablerade arkitekter, särskilt de från underrepresenterade grupper.
- Språkutbildning anpassad till branschens behov.
- Föredrag som täcker svenska regler och bestämmelser inom arkitektur.

Huvudansvaret för att ta fram och genomföra ett mentorsprogram bör ligga på arkitektbranschen där Malmös arkitektkontor och Malmö stad ingår. Sveriges Arkitekter har erfarenhet av liknande satsningar och kan stötta i arbetet. På ett nationellt plan kan Innovationsföretagen spela en viktig roll i att skapa tillgång till arbetsplatser genom sitt nätverk.

3. ANSTÄLLNING

Resultat från workshopserie

Detta avsnitt speglar de insikter och perspektiv som delades av deltagarna under workshoparna. Med fokus på utmaningarna som påverkar inträdet till arkitektbranschen och med en överblick av de möjligheter som finns, tar avsnittet även upp rekommenderade åtgärder för en mer mångsidig representation inom branschen

Identifierade hinder

Följande är en sammanställning av de utmaningar som, enligt workshopdeltagarnas erfarenheter, står i vägen för underrepresenterade grupper som försöker ta sig in i arkitektbranschen.

Språkbarriärer

Workshopdeltagarna uttryckte att språket utgör en betydande barriär inom arkitektbranschen. De angav att behovet av att tala flytande svenska framhävs ofta inte bara för kommunikation och social interaktion utan också för att förstå de tekniska och regulatoriska aspekterna av yrket. Deltagarna menade att kunskap om svenska byggregler är centralt, och att vara självgående i det svenska språket har visat sig i många fall vara en förutsättning för anställning.

Utbildningar med högre anseende prioriteras

Deltagarna framförde att arkitektbranschen kan uppfattas som elitistisk, där anseendet från ens utbildningsinstitution kan påverka anställningsmöjligheterna. Detta blir särskilt framträdande för arkitekter med internationell bakgrund, som kan möta svårigheter i att få fotfäste på den svenska marknaden. De diskuterade att en del av denna utmaning handlar om att korrekt översätta och anpassa utländsk erfarenhet och utbildning i en svensk kontext.

Kulturella och sociala normer

Workshopdeltagarna betonade att förståelsen och navigeringen i kulturella och sociala normer är avgörande, särskilt för dem med icke-svensk bakgrund. De framhöll att det krävs en förmåga att presentera och "sälja" inom branschen. Representation och maktstrukturer inom arkitektbranschen kan också påverka hur individer med olika bakgrunder blir mottagna. Vidare angav flera deltagare att, i jämförelse med andra länder, är arkitektbranschen i Sverige bristfällig när det kommer till att ge feedback och respons under rekryteringsprocessen.

Identifierade möjligheter

Nedan följer en sammanställning av de möjligheter som deltagarna i workshoparna har föreslagit för att stärka en mångfaldig representation i arkitekturbranschen.

Språk och mångfald

Workshopdeltagarna menade att inom arkitekturbranschen utgör språket en viktig nyckel för integration. De uttryckte att om branschen verkligen vill arbeta för en inkluderande kultur, behöver den aktivt välkomna och anpassa sig till olika språk och bakgrunder. Deltagarna angav att ett steg mot detta kan vara att uppmuntra en större blandning av språk och kulturer, vilket i sin tur kan göra arbetsplatsen mer öppen och accepterande för mångfald. Den danska arkitekturbranschen lyftes fram av deltagarna som mer öppen för användandet av det engelska språket. Vidare framförde de att planer och instruktioner som görs tillgängliga på olika språk skulle omfamna den språkliga mångfald som finns i arkitekturbranschen.

Affärsmöjligheter

Deltagarna framhöll att en homogen arbetsgrupp kan begränsa arkitektkontorens förmåga att nå ut på den globala marknaden. De diskuterade att ekonomiska stödpaket för att anställa utländska arkitekter med andra språkfärdigheter kan skapa incitament för företagen att rekrytera bredare och även se nyttan av utländsk expertis. Genom att implementera policies som tar hänsyn till och stödjer en varierande arbetsstyrka och kundbas, menade de att företagen kan effektivt navigera i den globala arkitekturscenen. Detta kan, enligt deltagarna, skapa hållbara affärsmöjligheter och stärka företagets position på marknaden.

Mentorskap och nätverk

Workshopdeltagarna uttryckte att mentorskap och nätverk kan skapa möjligheter för den som vill etablera sig i arkitekturbranschen. De angav att mentorskap ger tillgång till kunskap som kan hjälpa en att navigera branschens specifika utmaningar. En mentor kan erbjuda direkt vägledning, identifiera kunskapsluckor och fungera som en länk till branschmöjligheter. Vidare framförde de att nätverk kan erbjuda tillgång till relationer som kan vara betydande för karriärutveckling i arkitekturbranschen. Deltagarna betonade att många positioner och projekt i branschen tillsätts genom rekommendationer och bekantskaper, vilket gör nätverk till en nyckelfaktor för framgång i branschen.

Förslag på möjliga pilotprojekt

Som ett resultat av de genomförda workshoparna, har deltagarna föreslagit en rad insatser riktade mot de hinder som har kommit till ytan. Nedan listas ett förslag på ett pilotprojekt som skulle kunna underlätta för underrepresenterade grupper att komma in i arkitektbranschen.

Mitt hem är ditt hem

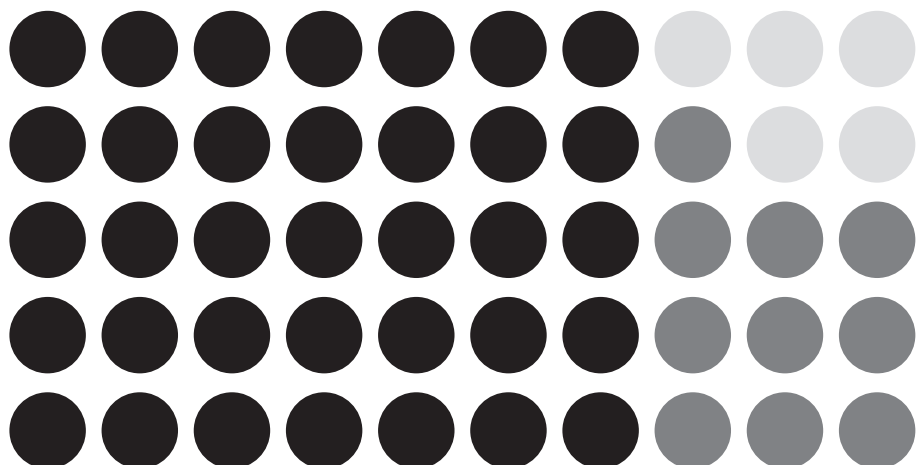
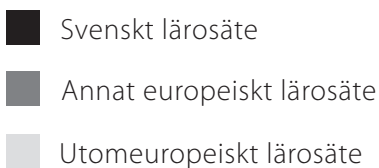
En potentiell insats, föreslagen under workshoparna, kan vara att implementera "Mitt hem är ditt hem" – ett program som kan fungera som en professionaliseringsutbildning för utländska arkitekter. Programmet, som föreslås vara sex till tolv månaders långt, kan syfta till att tillhandahålla en omfattande introduktion till de specifika krav och standarder som den svenska arkitektbranschen ställer. Det skulle kunna omfatta praktiska besök på arkitektkontor, anpassade språkkurser, grundlig genomgång av svenska byggnormer och regelverk, samt föreläsningar som ger insikt i den svenska arkitekturen och designprinciperna. Programmet skulle underlätta för branschen att effektivt engagera och välkomna nya talanger till den svenska arkitektbranschen.

Resultat från enkätundersökningen

En analys av enkätundersökningen med yrkesverksamma arkitekter har möjliggjort att flera slutsatser kan dras om arkitektbranschen. Nedan följer de mest framträdande resultaten i undersökningen.

Fyra av fem har sin utbildning från ett svenskt lärosäte

En klar majoritet, fyra av fem yrkesverksamma arkitekter i Malmö, har sin utbildning från ett svenskt lärosäte. Färre än en av tio har sin utbildning från ett utomeuropeiskt lärosäte. Dock finns en överlappning. Av dem som är utbildade i Sverige har en av fyra också en utländsk utbildning.

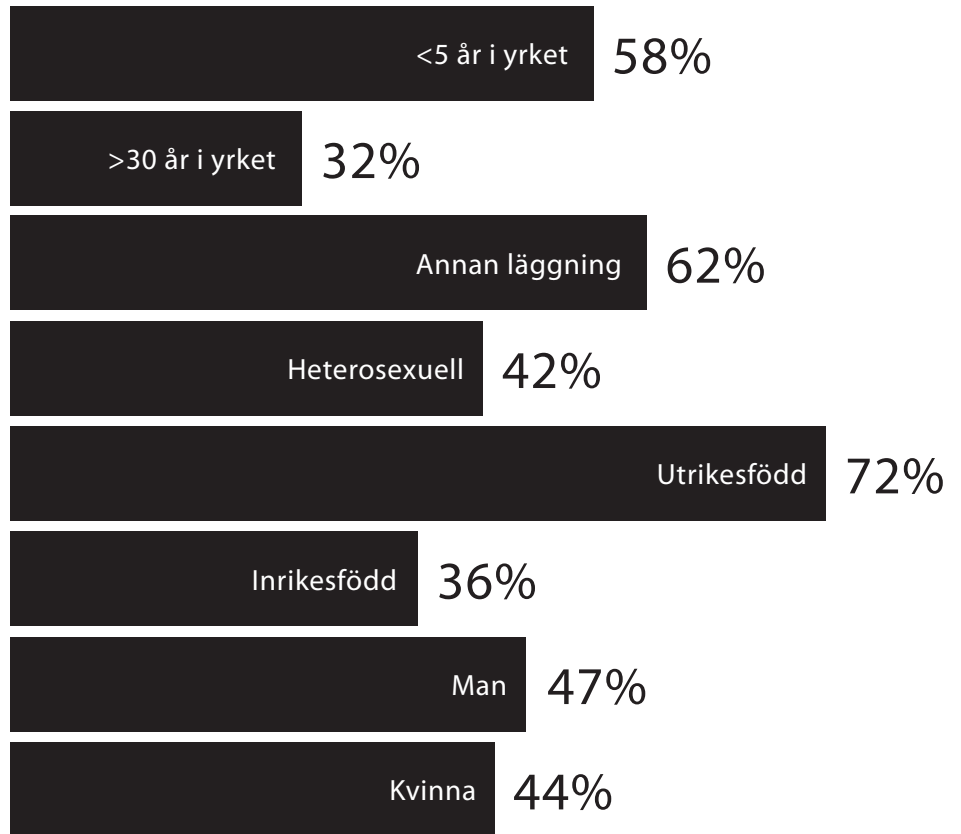

En stor minoritet har upplevt hinder i branschen

Bland utrikesfödda (72,2 procent), personer med annan sexuell läggning än heterosexuell (61,5 procent) och personer som har varit yrkesverksamma mindre än fem år (58,2 procent) är det dock en majoritet som har upplevt hinder. Bland kvinnorna är det en något lägre andel som har upplevt hinder (43,6 procent), jämfört med männen (46,8 procent). De yrkesverksamma har stött på hinder som spänner från diskrimineringsgrunderna som ålder, kön och etnicitet, till branschspecifika utmaningar såsom språkbarriärer, avsaknad av nätverk och kontakter, samt homogen branschkultur. Ur materialet framgår det att respondenterna stött på flera olika hinder, ofta i kombination med varandra. Till exem-

Fråga: Möjliga faktorer till upplevda hinder?

'Of all the applications made so far in other European countries, the ones where I had less pleasant experiences are the ones in Sweden!'

pel har de som stött på språkbarriärer även upplevt hinder kopplade till deras etnicitet eller utländska utbildning. I undersökningen framträder följande huvudsakliga hinder:

Språkbarriärer

12,6 procent av respondenterna som upplevde hinder i branschen nämnde begränsningar i det svenska språket som en barriär för att komma in i arkitektbranschen i Sverige. Många av respondenterna uttryckte svårigheter med att inte tala flytande svenska, trots att de hade andra språkkunskaper, inklusive engelska. Denna brist på språkkunskaper försvårade deras jobbsökning och ledde ofta till att deras ansökningar inte besvarades. En del ansåg att designprocessen i Sverige var för inriktad på effektivitet, vinst och regelverk, vilket ofta lämnade icke-svensktalande individer utanför.

'Det känns
som att
praktikplatser
getts till de som
hade nära
relationer med
anställda på
arkitektkontor,
inte de med bäst
kompetens.'

'Att jag är
invandrare ut-
gjorde ett hinder
för rekrytering
då, är jag
övertygad om.
Bara att bli kallad
på intervju var
svårt, med mitt
utländska namn.'

Brist på nätverk och kontakter

Att hitta sin plats i arkitektbranschen kan vara en utmaning. För många nyutexaminerade och unga arkitekter handlar det inte bara om att besitta rätt kunskap och färdigheter, utan också om att ha rätt nätverk och kontakter. I undersökningen uppgav 12,6 procent av de som upplevde hinder att bristen på nätverk och kontakter utgjorde en barriär för dem att komma in i arkitektbranschen. Detta visar att även om utbildning och kompetens är viktigt, spelar nätverk och relationer en avgörande roll för att komma in i och etablera sig i branschen.

Ett återkommande svar är uppfattningen att de med befintliga kontakter har en fördel när det kommer till praktikplatser och jobbopportuniteter, i stället för att de mest kvalificerade prioriteras. Många har känt sig ensamma och utsatta i sina försök att skapa fotfäste i branschen. Att inte ha känt någon inom yrket eller att ha begränsade kontakter kan leda till att man känner sig utanför, särskilt när många tjänster inte annonseras offentligt utan fylls genom rekommendationer

Att vara ny i en stad, eller att ha studerat utomlands, kan ytterligare försvåra möjligheterna att bygga ett nätverk. Trots att många har relevant erfarenhet och kompetens, kan bristen på nätverk förhindra dem från att hitta rätt position eller till och med bli kallade till en intervju.

Etnicitet

Etnicitet, och i vissa fall tillsammans med kön och språkkunskaper, har framkommit som framträdande hinder för individer som försöker etablera sig inom arkitektbranschen. Hela 11,2 procent av respondenterna nämnde specifikt etnicitet som ett hinder. Flera respondenter belyser hur individer med utländsk bakgrund eller namn har upplevt svårigheter. Bland dessa svårigheter återfinns upplevelser av att bli bortvald från jobbintervjuer på grund av sitt namn, förutfattade meningar baserade på etnicitet, och diskriminering på grund av utomeuropeiskt ursprung. Dessutom har språkbarriärer, särskilt för de som inte talar flytande svenska, bidragit till ytterligare svårigheter. Detta trots att dessa individer ofta har relevant erfarenhet och kompetens.

Bristande erfarenhet

Brist på erfarenhet uppmärksammas av 10,2 procent av respondenterna som upplevt hinder att komma in i arkitektbranschen. Många individer med gedigna akademiska bakgrunder och praktikerfarenheter känner sig

fortfarande betraktade som "oerfarna" när de tar sina första steg i arbetslivet. Specifikt upplever de att branschen tenderar att prioritera de med längre erfarenheter, särskilt under osäkra tider. Trots flera års studier och praktik kan det visa sig svårt att konkurrera mot de som har decennier av erfarenhet, vilket understryks av den vanliga efterfrågan på 10-15 års erfarenhet i jobbbannonser. Ytterligare utmaningar uppstår när de nyutexaminerade saknar ett brett professionellt nätverk, vilket kan vara särskilt besvärligt för de som har studerat utomlands.

Arkitektyrket ses som ett statusyrke

En stor majoritet, 91,1 procent, av de tillfrågade håller helt eller delvis med om att arkitektyrket ses som ett statusyrke i samhället. När man bryter ner siffrorna baserat på ursprung finns det en signifikant skillnad i svaren: 95,6 procent av de som är födda i Sverige ser arkitekt som ett statusyrke, jämfört med 76,8 procent av dem som är födda utomlands. Huruvida man har status påverkas av flera faktorer såsom föräldrarnas utbildningsnivå, ens uppväxtmiljö och de sociala nätverk man är del av.

- Endast 6,7 procent av respondenterna växte upp i ett socioekonomiskt utsatt område, medan motsvarande siffra för Malmös befolkning är 29 procent.
- Bland de svarande har 62 procent minst en högutbildad förälder medan i Malmö är siffran 50,1 procent.

När det gäller sambandet av sociala nätverk och jobb inom arkitektbranschen är det tydligt att kontakter spelar en stor roll. En överväldigande majoritet, 81,8%, anser att jobbmöjligheter inom detta område är beroende av de kontakter man kan etablera. Intressant nog kan man se en signifikant skillnad baserat på ursprung: 79,2% av de födda i Sverige anser att nätverk är avgörande för jobbmöjligheter, jämfört med 89,6% av de som är födda utanför Sverige.

Uppfattningar om diskriminering

När det gäller respondenternas syn på arkitektbranschen framkommer en uppfattning om att branschen kan vara svår att komma in i för dem som inte följer den rådande normen, och att den kan innehålla diskriminerande element. Det finns tydliga skillnader i hur individer uppfattar diskriminering baserat på hur väl de överensstämmer med den rådande normen. De som i större utsträckning hör till normen tenderar att uppfatta mindre diskriminering jämfört med de som avviker från den. Detta kan spegla en ovilja att se strukturer som gynnar dem, eller helt enkelt en brist på exponering för diskriminerande beteenden i branschen.

Instämmer helt eller delvis

'I have applied to 296 Swedish companies and have been invited to zero interviews, while I have applied to 23 Copenhagen based companies and been interviewed in four different companies.'

Utländsk utbildning eller bakgrund

En stor majoritet, 83,4 procent, håller med om uppfattningen att den svenska arkitektbranschen är svår att komma in i för personer med utländsk utbildning. Bland utrikes födda är denna uppfattning starkare med 86,8 procent, jämfört med 82 procent bland de svenskfödda, vilket statistiskt är en signifikant skillnad i åsikt.

Vidare instämmer en majoritet, 59,8 procent, i uppfattningen att diskriminering på grund av etnicitet, ras eller religion existerar inom branschen. Bland de utrikes födda är denna siffra högre, 74,1 procent, jämfört med 54,7 procent bland de svenskfödda, vilket visar på en betydande skillnad i uppfattningar mellan de två grupperna.

DISKRIMINERING PGA ETNICITET

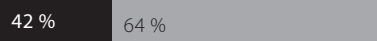
DISKRIMINERING PGA FUNKTIONSNEDSÄTTNING

MÖJLIGHET ATT FÅ JOBB BEROR PÅ KONTAKTER

OROLIG FÖR SIN KARRIÄRSUTVECKLING

■ SVENSKFÖDDA ■ UTRIKESFÖDDA

Ålder, kön, könsöverskridande identitet eller sexuell läggning

En majoritet 52,3 procent tror att diskriminering baserat på kön är närvarande inom arkitektbranschen. Det finns en signifikant skillnad mellan kvinnors och mäns uppfattningar i frågan där 61,1 procent av kvinnorna jämfört med 38,4 procent av männen delar denna uppfattning.

Däremot uppfattar en minoritet, 28 procent, att arkitektbranschen är ett "manligt" yrkesområde. Om man dock tar en titt på hur kvinnor och män har svarat, så finns det en signifikant skillnad i deras svar. 35 procent av kvinnorna jämfört med 17,6 procent av männen delar denna uppfattning.

På samma sätt är det en minoritet 22,5 procent som uppfattar att det

'Jag har flera gånger fått frågan om jag städar på kontoret eller är receptionist.'

förekommer diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsöverskridande uttryck i branschen, men det finns ändå en signifikant skillnad i svar mellan heterosexuella och personer med en annan sexuell läggning där 19,2 procent av de heterosexuella höll med och 43,3 procent av de med annan läggning.

Vidare menar en majoritet, 55,9 procent, att det förekommer åldersdiskriminering i branschen.

Arkitektkårens förslag på insatser som gör skillnad

Nedan följer arkitektkårens förslag på insatser som kan göra skillnad för en mer inkluderande arkitektbransch.

Språkkurser för arkitekter med begränsade språkkunskaper

Flera respondenter menar att svenska språkkunskaper spelar en kritisk roll i integrationen. Att säkerställa att individer, vars modersmål inte är svenska, lär sig språket väl, är av yttersta vikt. Detta innebär ett ökat fokus på språkundervisning. Kurser och introduktioner riktade mot icke-svenskar angående regelverk och andra relevanta aspekter kan vara mycket användbara.

Nya anställningsformer och praktikplatser

Respondenterna angav att arkitektbranschen kan överväga att införa nya anställningsformer eller praktikplatser specifikt riktade till arkitekter med icke-svensk bakgrund. Dessa positioner skulle möjliggöra för dem att anpassa sig till det svenska systemet och att lära sig språket, utan omedelbara lönekrav. Dessutom framförde svarande att andra anställningsformer kan skapa incitament för företag att anställa individer som ännu inte talar svenska flytande, men som förbättrar sitt språk genom att arbeta.

Rekrytering

Respondenterna uttryckte vidare att det är essentiellt att värdera erfarenheter från andra länder och inte undervärdera dem enbart baserat på okunskap eller rädsla för det okända. På ett personligare plan framförde vissa en önskan om att HR-personal och andra yrkesverksamma ska vara mer engagerade i kommunikationen, i synnerhet med personer som är nya i samhället. Respondenterna menade också att en formalisering

av kompetenskrav kan säkerställa att rekryteringsprocessen baseras på färdigheter och erfarenheter snarare än på individens ursprung. Användandet av anonyma ansökningar framhölls som ett möjligt verktyg för att försäkra en opartisk urvalsprocess. Avslutningsvis angav respondenterna att arbetsgivare bör se till att deras jobbannonser är utformade så att de är inkluderande.

Kartläggning av befintliga instanser

Detta är en sammanställning av initiativ som har tagits för att stödja underrepresenterade arkitekter och underlätta deras väg in i arbetslivet, med målet att främja en större mångfald på arkitektkontoren.

Från kartläggningen identifierades följande tematiska kategorier:

Arbetsplatsers arbete med mångfald:

Ett hem att trivas i

Arbetssökande grupp som startade ett litet arkitekturkonsultföretag för att ge specifika arkitekturtjänster..

Kontaktytor och plattformar:

Engineers without borders

Samlar ingenjörer inklusive arkitekter från hela världen för att driva innovativa lösningar och möta utmaningar kopplade till ojämlikhet och global utveckling i Sverige och globalt

KAN Coonect

en kontaktyta mellan arbetsgivare och nyanlända arkitekter i Sverige.

IDAS (International Designers and Architects in Sweden)

En grupp av professionella inom kreativa fält baserade i Malmö som arbetar för att skapa en mer inkluderande och representativ designgemenskap i mångkulturella städer.

PLANAS (Platform for Network Acceleration in Sweden)

En grupp av nyanlända professionella i Sverige intresserade av nätverkande.

IAS (International Architects Sweden)

En social plattform som bygger broar mellan internationella arkitekter och deras arkitekturpraxis, och svensk arkitektbransch.

NAAIS (Newly Arrived Architects in Sweden)

En grupp för nyanlända arkitekter i Sverige, inklusive arkitekter som söker asyl. Syftet är att samla nyanlända arkitekter genom plattformen.

ALSTRA Byggforum

Ett nationellt nätverk för kvinnor, transpersoner och icke-binära inom byggbranschen.

Re-Set-Go

Ett initiativ som skapar utrymme för exkluderade röster och strävar efter att bygga mer progressiva och representativa arkitektursamhällen genom exempelvis kampanjer.

A world built for all, by all - Build by US

Fokuserar på att lyfta underrepresenterades röster inom arkitekturen genom mentorskap och utbildning.

Mentorsprogram:**Yrkesdörren**

Yrkesdörren är ett initiativ som genom möten vill överbrygga klyftan och snabba på utrikes föddas väg in på den svenska arbetsmarknaden. Dessa möten bidrar till ett ömsesidigt kunskaps- och erfarenhetsutbyte som breddar nätverk. Genom initiativet möts utrikesfödda arkitekter med svenska etablerade arkitekter.

Praktik:**Inkluderande rekryteringsprocess på SWECO**

Ett initiativ av SWECO för att öka mångfalden genom att ta emot praktikanter och aktivt arbeta för att främja mångfalden inom arkitektavdelningen.

Jobbsprånget

Sveriges största praktikprogram för utländska akademiker. Syftar till att koppla ihop utländska talanger med svenska arbetsgivare.

Slutsatser och rekommendationer

Slutsatser

Slutsatserna nedan sammanfattar avsnittet och pekar ut de mest framträdande hindren inom arkitektbranschen och hur diskriminering manifesterar sig inom branschen.

Hinder i branschen

Nästan hälften av de yrkesverksamma arkitekterna har upplevt hinder relaterade till att få jobb eller en önskad position i branschen. Utrikesfödda, personer med annan sexuell läggning än heterosexuell, och de som har arbetat i mindre än fem år är mer benägna att uppleva dessa hinder.

De huvudsakliga hindren är:

- Språkbarriärer, särskilt med begränsningar i det svenska språket.
- Brist på nätverk och kontakter, vilket försvårar att komma in i arkitektbranschen.
- Etnicitet där individer med utländsk bakgrund eller namn upplever diskriminering.
- Brist på erfarenhet, där nytutexaminerade upplever att de betraktas som "oerfarna" trots gedigna akademiska bakgrunder och praktik.

Diskriminering i branschen

Det verkar finnas en utbredd uppfattning att arkitektbranschen kan vara diskriminerande mot de som inte följer den rådande normen. Denna uppfattning är mer uttalad bland individer som inte passar in i normen.

- Utländsk bakgrund
Personer med utländsk utbildning eller personer med annan etnicitet och/eller religion uttrycker tydligt att det är svårare att komma in i den svenska arkitektbranschen.
- Ålder och kön
Diskriminering baserat på kön verkar vara närvarande inom branschen, med en större andel kvinnor jämfört med män som delar denna uppfattning. Det finns också en uppfattning att åldersdiskriminering är närvarande i branschen.

Rekommendationer

Baserat på de presenterade slutsatserna rekommenderas följande åtgärder för en mer representativ samhällsbyggnadsbransch:

Främja inkluderande rekrytering

Det rekommenderas att arkitekt- och samhällsbyggnadsbranschen inför strategier för att främja en mer inkluderande rekryteringsprocess.

Detta kan inkludera:

- Organisering av evenemang som kopplar samman potentiella arbetsgivare med arbetssökande, och erbjuder stöd för att förbättra deras jobbansökningar och framställning av portföljer.
- Undersökning och implementering av olika anställnings- och praktikmodeller som sänker trösklarna för arkitekter med utländsk examen att samla värdefull erfarenhet på den svenska arbetsmarknaden.
- Upprättande av rekryteringspraxis som bygger på "best practice"-standarder, såsom användning av anonyma ansökningar, utbildning av rekryterare kring frågor om representation samt nya tillvägagångssätt för att annonsera lediga tjänster.

Samhällsbyggnadsbranschen och branschorganisationer såsom Sveriges Arkitekter bör åta sig att leda denna förändring, med Malmö stad som förebild på hur dessa metoder framgångsrikt kan implementeras inom en organisation.

Synliggöra och arbeta med kulturen i samhällsbyggnadsbranschen

Det rekommenderas att samhällsbyggnadsbranschen aktivt engagerar sig i att arbeta med att förändra sin branschkultur genom följande åtgärder:

- Höja medvetenheten om branschens unika särdrag, aktivt hantera kulturkrockar och främja en fördjupad förståelse om mångfaldens betydelse i branschen.
- Dra lärdom från andra branscher som har gjort framsteg inom mångfald och representation för att förstå de konkurrensfördelar mångfald medför.
- Ge stöd till och främja nätverk för arkitekter från underrepresenterade grupper.

- Arbeta för en omorientering av språkförväntningar i branschen, inspirerad av den danska modellen, och erbjuda specialiserat språkstöd exempelvis genom kurser som "Svenska för arkitekter".
- Införa mål och standarder för representation på offentliga plattformar för att öka synligheten av icke-normativa förebilder inom samhällsbyggnadsbranschen.

Ansvar för att genomföra dessa rekommendationer ligger hos samhällsbyggnadsbranschens företag såsom arkitektkontor, byggföretag och branschorganisationer såsom Innovationsföretagen på ett nationell plan. Sveriges Arkitekter har erfarenheter från liknande initiativ och kan fungera stödjande i arbetet. Malmö stad bör ta en ledande roll genom att införliva de föreslagna kraven och målen i sin organisation. Detta kan göras genom att fastställa standarder för representation av underrepresenterade grupper på sina offentliga plattformar samt genom ett förändringsarbete i interna rekryteringsprocesser såsom granskning och revidering av rekryteringsannonser och språkrav.

4. LEDARSKAP

Resultat från workshopserie

Under workshoparna var det inte så stort fokus på de hinder och möjligheter arkitekter står inför när det gäller att nå ledarpositioner. I stället var det större fokus på organisationskultur, både som ett potentiellt hinder och som en möjlighet samt lösning. Vidare diskuterades även andra systemförändringar under mötena, bland annat användandet av upphandlingskrav som ett medel för att främja utveckling inom sektorn. Nedan sammanfattas deltagarnas viktiga bidrag från workshoptillfällena. Dessa insikter är betydande för att utforma strategier som underlättar arkitekters väg till ledande positioner, vilket i sin tur kan bidra till en breddad representation bland chefer inom branschen.

Identifierade hinder

Nedan anges de hinder som deltagarna i workshoparna har pekat ut som betydande för underrepresenterade grupper utveckling i branschen.

En traditionell samhällsbyggnadsbransch

Deltagarna uttryckte att arkitektbranschen under lång tid har präglats av beställare från byggbranschen som upplevs som traditionella. De menade att detta tar sig i uttryck genom en äldre generation som har satt normen för branschkulturen. De angav att den rådande mentaliteten är djupt rotad och påverkar hela strukturen i branschen, ända ned till enskilda arkitektkontor. Detta, enligt deltagarna, skapar en utmaning för nytänkande och resulterar i stället i en homogen kultur inom branschen. Vidare uttryckte respondenterna att arkitekter med utländsk bakgrund ofta står inför utmaningen att de inte är insatta i den specifika kulturen inom den svenska arkitektbranschen och hur man navigerar i den. De menade att denna brist på kulturell förståelse kan leda till missförstånd och obalanser i arbetsprocessen.

Identifierade möjligheter

Nedan följer möjligheter som deltagarna i workshoparna har föreslagit för att öka mångfalden i branschen.

Upphandling som verktyg

Workshoptagarna framförde att kommunen har en chans att fungera som en katalysator för förändring i branschen genom medveten upp-

handling och policyförslag. De uttryckte att villkor rörande mångfald och inkludering i upphandlingar kan fungera som en drivkraft för samhällsbyggnadsbranschen att ifrågasätta rådande strukturer och skapa förändring i sin organisationskultur. Detta kan, enligt respondenterna, bidra till att arkitekter från alla bakgrunder med deras unika insikter och perspektiv värderas och efterfrågas.

Förslag på möjliga pilotprojekt

Med utgångspunkt i de hinder som uppmärksammats under workshoparna, har deltagarna samarbetat för att formulera praktiska förslag på pilotprojekt som kan bidra till att överbrygga dessa utmaningar.

Nedan följer ett av dessa:

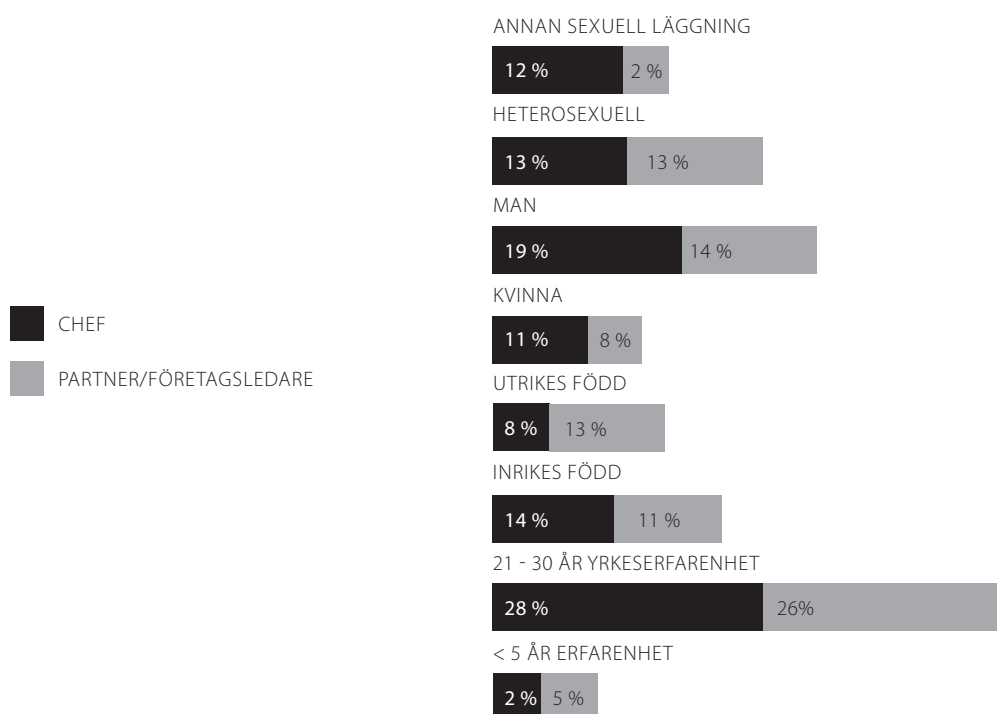
Cultural Exchange

Ett tänkbart förslag som har arbetats fram under workshoparna skulle vara att initiera ett projekt med målet att omvärdera hur arkitektkontor ser på anställning av utländska arkitekter. Detta skulle innebära att flytta fokus från språkbarriärer och ekonomiska risker till att snarare värdera och lita på den kompetens och de unika erfarenheter som internationella arkitekter kan erbjuda. Genom att lyfta fram inspirerande exempel på framgångsrika integrationer av utländska arkitekter på den svenska arbetsmarknaden, kan projektet sträva efter att betona de många fördelarna som ett kulturellt utbyte kan medföra för arkitektbranschen. Målet skulle vara att skapa en bransch där kulturell mångfald ses som en styrka snarare än en utmaning.

Resultat från enkätundersökningen

Svenskfödda män är mer benägna att vara chefer

Män och svenskfödda är mer benägna att ha uppdrag som chef inom sina organisationer. För partners/företagsledare är bilden mindre tydlig. Män är även här något överrepresenterade, men så är också utrikes födda. Kanske för att dessa i högre grad uppfattar sig behöva starta egen firma för att göra karriär inom yrket.

När det gäller synen på sina framtida karriärmöjligheter inom arkitektsektorn, uttryckte 44,8 procent av de svarande att det var helt eller delvis oroliga. Noterbart är att det finns en markant skillnad mellan dem som är födda utomlands och dem som är födda i Sverige: 38,8 procent av de svenskfödda kände oro jämfört med 64,1 procent av dem som är födda utomlands. Dessutom fanns signifikant skillnad i oro över respektive karriärmöjligheter vid jämförelse mellan heterosexuella (42,3 procent) och individer med annan sexuell läggning (61,2 procent).

Svårt att starta företag för underrepresenterade grupper

En minoritet, 18,9 procent, instämde i påståendet att det är lätt för personer från underrepresenterade grupper att starta företag inom branschen och få uppdrag, vilket innebär att majoriteten anser det vara svårt för dessa individer. Bland de svarande var det en märkbar skillnad mellan mäns och kvinnors åsikter. 28,8 procent av männen instämde, medan endast 11,2 procent av kvinnorna gjorde detsamma. Detta kan tolkas på två sätt: antingen upplever kvinnor större svårigheter med att starta företag och säkra uppdrag, eller så anser de mer generellt att underrepresenterade grupper stöter på fler hinder.

En homogen branschkultur?

När man ställer frågan om hur arkitektbranschen står sig jämfört med andra, anser flertalet antingen att den är mer diskriminerande eller att den uppvisar tecken på exkludering inom vissa områden. Av dessa uttrycker många att branschen upplevs som genomgående homogen med en stark norm kring hur arkitektur bör presenteras och framställas. Trots att många inom yrket betraktar sig själva som fördomsfria, sker rekrytering ofta baserat på liknande stil, smak och kultur. Denna homogenitet förstärks av en huvudsaklig akademisk bakgrund bland arkitekter. Branschen tycks även ha outtalade normer gällande klädsel, smak och beteende. Arkitektkåren, även om den har sin egen unika identitet och kultur, är en integrerad del av en större samhällsbyggnadsbransch. Flera respondenter uttrycker att trots kårens ansträngningar att vara inkluderande, kan branschkulturen påverkas av den övergripande kulturen inom

**'Det finns också
en relativt tydlig
mall för klädsel,
beteende och
god smak som
är outtalad
men som man
märker av.'**

**Branschens
självbild stämmer
inte överens med
hur branschen
ser ut**

samhällsbyggnadssektorn. Eftersom byggbranschen historiskt sett har varit mindre diversifierad, kan detta bidra till utmaningar när det gäller inkludering inom arkitektkåren. Detta pekar på vikten av en bredare kulturell förändring över hela samhällsbyggnadssektorn för att skapa en mer inkluderande miljö för alla yrkesverksamma.

Många anser att branschen skiljer sig åt - antingen positivt eller negativt - jämfört med andra branscher när det kommer till diskriminering. Samtidigt påpekar vissa en märkbar skillnad mellan yrkesgruppens självbild och den faktiska verkligheten på arbetsplatsen. Trots en strävan efter mångfald och inkludering uppfattas arkitektbranschen av många som homogen och exkluderande. Medan arkitekter ser sin yrkeskår som medveten och reflekterande med en vilja att inkludera, men påpekar samtidigt att branschen domineras av en medelklassmentalitet, vilket kan leda till en bristande förståelse för andra sociala och etniska grupper.

Arkitektkårens förslag på insatser som gör skillnad

En minoritet, 23,1 procent, instämmer i uppfattningen om att arkitektbranschen gör tillräckligt för att skapa en mångfald inom branschen. Detta visar på att en majoritet av arkitektkåren är medvetna om att det inte görs tillräckligt och att mer behöver göras. Det finns en signifikant skillnad mellan hur män och kvinnor svarade, där 30,8 procent av männen tycker att arkitektbranschen gör tillräckligt, medan 17,5 procent av kvinnorna tycker det. Branschföreträdarna har många idéer om hur branschen kan bli mer inkluderande för yrkesverksamma (läs mer under respektive avsnitt "Arkitektkårens förslag på insatser som gör skillnad"). Nedan följer svar på kategorier som framträdde mest.

Samhällsbyggnadsbranschens roll

Det finns en uppfattning bland arkitekter om att det finns en vilja att bli mer inkluderande i den egna branschen. Denna ambition tycks dock stöta på motstånd från den mer traditionella och konservativa bygg- och fastighetsbranschen. Eftersom det är bygg- och fastighetssektorns aktörer som finansierar arkitekturprojekten, spelar deras syn på mångfald en stor roll för hela arkitektbranschens riktning. Om de inte ser värdet av mångfald kommer arkitektbranschen inte heller att göra det. Mångfald i samhällsbyggnadsbranschen är inte bara en fråga om etnisk mångfald, utan sträcker sig också till att omfatta kulturella och sociala perspektiv, och att se till att dessa perspektiv får utrymme och påverkar beslutsfattandet. Det finns även åsikter som förespråkar att förändring måste börja med beställarna – om de kräver mångfald och inkludering kommer branschen som helhet att följa efter.

Inkludering av arkitektkåren i samhällsdebatten

Respondenterna menar att arkitektbranschen står inför behovet av förändring, med ett ökat fokus på mångfald i alla aspekter av yrket - från estetik till arbetskultur. Detta innebär att inkludera olika yrkesgrupper i arbetsprocessen. En del upplever att arkitektkåren står utanför samhällsdebatten. För att adressera denna utmaning föreslås initiativ som "öppet hus"-dagar, likt Stockholms Arkitekturdagar och Open Architecture Studio i Malmö som en del av Malmö in the Making, för att visa allmänheten arkitekternas arbete.

'Om kunderna
efterfrågar en
mångfald av
bakgrunder och
perspektiv skulle
möjligheterna
öka för alla
arkitekter som
inte passar in i
normen.'

Kartläggning av befintliga instanser

Följande är en kartläggning av befintliga insatser för att öka mångfalden i ledarskapspositioner och organisationskulturen. Kategoriseringen har gjorts enligt nedan tematiska områden:

Mångfald & inkludering i arkitektbranschen

Speaker Diversity Network

Nätverk i London som uppmuntrar nya röster i stadsdebatten, specifikt unga arkitekter.

Diverse Leaders Pledge

En plattform med sjutton organisationer i London som uppmanar till ökad mångfald i byggsektorn. Genom organisationen har branschledare tagit sig an ett gemensamt åtagande om att göra bygg- och fastighetssektorn mer representativ genom rekrytering och karriärutveckling.

Architecture + Urbanism Framework

Ramverk från Mayor of London som främjar 'good growth' och mångfald inom byggbranschen.

DisOrdinary

Projekt i Storbritannien som fokuserar på att inkludera personer med funktionsnedsättning inom arkitektur och design.

NOMA

Amerikansk organisation som arbetar för att lyfta fram underrepresenterade arkitekter och opinionsbilda som en gemensam röst.

Kunskapsutveckling

Golden Cubes Awards

Ett globalt pris för inkluderande projekt som fokuserar på barns lärande om arkitektur och samhällsplanering.

Movium: Staden och barnen

År 2006 gav regeringen Movium ansvaret att koordinera och förmedla insikter om barns och ungas interaktion med deras utomhusmiljö. Genom att nätverka och samverka med olika aktörer bidrar detta över tid till en kunskapsutveckling som gynnar hela branschen.

Mellanplats

Interaktionsforskning från Chalmers tekniska högskola som fokuserar på medborgarinitiativ och inkludering i stadsplanering i Göteborg.

Slutsatser och rekommendationer

Slutsatser

Mot bakgrund av detta avsnitt kan följande slutsatser dras:

Svenskfödda män är chefer

Det finns en överrepresentation av svenskfödda män i chefspositioner inom arkitektbranschen. Samtidigt finns det en trend där utrikes födda individer tenderar att starta egna företag, vilket kan ses som ett sätt att navigera runt de utmaningar de står inför i karriärvägen.

Uppfattningar om diskriminering på ledningsnivå

Trots att arkitektbranschen verkar ha en jämn könsfördelning generellt sett, blir det ojämnt när det kommer till ledningsnivå. Detta antyder existensen av ett "glastak". Många anser att arkitektyrket ses som manligt eftersom det är nära kopplat till byggbranschen.

Homogen branschkultur

Arkitektbranschen uppfattas som homogen med starka normer och förväntningar. Trots att många inom yrket ser sig själva som fördomsfria, kan rekryteringen ändå baseras på liknande stil och smak. Branschen påverkas även av normer från den bredare samhällsbyggnadsbranschen.

Diskrepans i självbild och verklighet

Även om arkitektkåren strävar efter mångfald och inkludering, uppfattas den ofta som homogen och exkluderande i sin sammansättning. Denna diskrepans mellan yrkesgruppens självbild och den faktiska arbetsmiljön påpekas av många.

Rekommendationer

Med anledning av ovan slutsatser föreslås följande rekommendationer:

Utreda möjligheter för upphandling med sociala klausuler

Det rekommenderas att Malmö stad och andra aktörer inom samhällsbyggnadsbranschen initierar en utredning för att integrera sociala klausuler i upphandlingsprocessen. Syftet med dessa klausuler är att:

- Engagera barn och unga i planeringsprocessen, vilket kan bidra till en mer inkluderande och hållbar stadsutveckling.
- Skapa möjligheter för personer från underrepresenterade grupper att erhålla praktikplatser eller anställning inom branschen, vilket främjar mångfald i branschen.

Vidare bör upphandlingskriterier inkludera en utvärdering av EDI ("equality, diversity & inclusion") för att säkerställa rättvisa och jämställda möjligheter för alla att delta i samhällsutvecklingen.

Malmö stad bör ta huvudansvar för att implementera dessa utredningsrekommendationer, men det är också väsentligt att hela branschen förbinder sig till dessa principer och praktiker.

Initiera chefsutbildning för underrepresenterade grupper

Det rekommenderas att samhällsbyggnadsbranschen initierar en ledarskapsutbildning för underrepresenterade grupper i branschen. Genom att tillhandahålla specialanpassade chefsutbildningar, kan man skapa vägar för underrepresenterade grupper att avancera i sina karriärer. Det föreslås också att en utredning görs för att utforma ett acceleratorprogram som stödjer arkitekturorienterade startups grundade av personer från grupper som traditionellt sett är underrepresenterade i branschen.

Huvudansvaret för att genomföra en sådan rekommendation bör åläggas samhällsbyggnadsbranschens aktörer såsom arkitektkontor, byggföretag och kommunen. Initiativ kan ske i samverkan med branschorganisationer såsom Innovationsföretagen och fackförbundet Sveriges Arkitekter.

PILOTPROJEKT

I workshopserien arbetades det fram förslag till pilotinsatser med kraft att överbygga identifierade trösklar för att verka i branschen. Pilotprojektet som valdes för genomförande var en kombination av "Urban Agent" och "Det samlande rummet" och fick namnet "Möt en arkitekt för att läsa plats och rum". Pilotprojektet genomfördes som en del av Malmö in the making program.

Valet motiverades av att flera deltagare, både i workshopserien och enkätundersökningarna, betonade vikten av tidiga insatser. Fokusgruppintervjuerna visade att barn och unga som saknade kunskap om arkitektur utestlöts tidigt och att en stor andel unga aldrig hade träffat en arkitekt. Därför riktades insatsen mot yngre barn att introducera dem till arkitektur på ett inspirerande sätt.

Pilotprojektet genomfördes i samarbete med Biblioteken i Malmö utifrån deras läsuppdrag och idé om att utveckla 3d-läsning. Genom samarbetet utforskades möjligheten av att använda befintliga mötesplatser och aktörer för att engagera barn i arkitektur. Biblioteken blev i det här fallet "det samlande rummet" och utgångspunkten för att undersöka vilka metoder och verktyg en "urban agent" eller arkitekturlots skulle kunna erbjuda aktörer för att främja barns delaktighet i arkitektur.

För genomförande av pilotprojektet anlätades några av de arkitekter som varit delaktiga i workshopserien i Urban academy. Arkitekterna valdes ut på bakgrund av professionell status och för att kunna engagera och inspirera Malmös unga befolkning i grupper som visat sig vara underrepresenterade. Valet resulterade i en arkitekt från FOJAB, en från Sweco och en landskapsarkitekt från Malmö universitet.

Arkitekterna fick ansvaret att sätta samman en guidning för att väcka barns intresse för arkitektur och utveckla deras förmåga att läsa plats och rum, i åldrarna 10-13 år. Innan guidningarna fick arkitekterna en utbildning av CTC-teamet på Malmö stad i strategier för att involvera barn.

Guidningarna hölls på: Stadsbiblioteket, Lindängenbiblioteket, Rosengårdsbiblioteket, Kirsebergsbiblioteket och Bellevuegårdsbiblioteket.

Genomförande av pilotprojektet 'Möt en arkitekt för att läsa plats och rum'

De tre arkitekterna hade olika upplägg för sina guidningar vilket gav bra erfarenheter att utgå från i det vidare arbetet.

Det första upplägget inkluderade en promenad med fokus på byggnadernas historia och utveckling. Jämförelser gjordes mellan mänskliga skelett och byggnadskonstruktioner, och detaljerade ritningar användes för att illustrera arkitektens arbetsprocess. En viktig ingång var att barnen skulle få chans att driva guidningen utifrån sina frågor och nyfikenhet.

Det andra upplägget engagerade barnen genom historiska bilder, kartmaterial, rep som användes för att mäta och skisser som visade olika rumsligheter såsom att befinna sig intill, ovanpå eller under något. En metod som användes för att fånga barnens nyfikenhet var att låta dem få ansvar för att hålla i och göra saker med de olika materialen som tagits med.

I det tredje upplägget utgick arkitekten från en ritning av en låda som barnen fick börja med att titta på och försöka lista ut vad den skulle bli för något. Efter ritningen av lådan fick gruppen titta på en ritning av ett rum som kunde vara ett barnrum med tex säng och skrivbord. Rummet på ritningen vecklades sedan ut med hjälp av ett snöre som barnen fick hjälpas åt att hålla i. Ett eller flera barn fick sedan gå in i rummet och ställa sig där sängen stod eller vid fönstret. Proportionerna i rummet ändrades genom att barnen som höll i snöret fick förflytta sig. Höjden på rummet diskuterades. Efter rummet skalades samtalet upp till att handla om stadsrummet och hur det upplevdes. Lådan vecklades ihop och blev till samma storlek som en av tegelstenarna i fasaden, och samtalet övergick till att handla om material.

Efter arkitektguidningarna genomfördes ett utvärderingssamtal med de deltagande arkitekterna för att diskutera deras erfarenheter och metoder. Likaså samlades kortfattade beskrivningar in. Erfarenheterna ska nu ligga till grund för att tillsammans med en arkitekturpedagog och Biblioteken i Malmö, utveckla en metod som bibliotekarier kan använda för att hjälpa barn att förstå och tolka plats och rum. Biblioteken blir därmed bärare av stadsbyggnadsfrågor och inspirerar barn till att intressera sig för branschen. Styrkan ligger i att bibliotek finns i alla stadens delar och lockar besökande barn i alla åldersgrupper på frivillig basis. Metoden kan också bli en del av flera för att involvera barn och unga i stadsplaneringen genom hela sin skolgång. Det bygger på sikt starka arkitekturanvändare som kan ställa kärnfulla krav till sin omgivning oavsett deras framtida yrkesval.

Sammanfattande syften med pilotprojektet och den vidare metodutvecklingen är:

1. Stärka barn och ungas förmåga att läsa plats och rum genom att kunna tolka och uttrycka sig kring dess kvaliteter och brister.
2. Erbjudna barn och unga verktyg för att engagera sig mer aktivt i arkitektur.
3. Öka medvetenheten hos barn och unga om deras demokratiska rättigheter och möjligheter att påverka stadsutvecklingen.
4. Väcka intresset bland barn och unga för arkitekturvetenskapen.

BILAGA 1

Enkätundersökning för yrkessamma

Malmö stad arbetar inom projektet Urban Academy med en kartläggning av den lokala arkitekturbranschen med syfte att den på sikt ska bli mer inkluderande och bättre återspegla stadens befolkning. Som ett led i denna kartläggning genomför vi en enkätundersökning som vänder sig till personer i vårt närområde som arbetar inom branschen arkitektur och stads-/samhällsplanering. Vår ambition är att genom enkäten få en klarare bild av vilka hinder som kan möta människor inom detta yrkesfält. Du som svarar på enkäten är helt anonym. Inga svar kommer att gå att härleda till dig som person och de öppna svaren kommer att genomgå en kodning så att inga enskilda svar kan kopplas ihop med en specifik individ. För frågor om enkäten eller om projektet Urban Academy, gå in på:

1. Vilket kön identifierar du dig med?

Kvinna
Man
Icke-binär
Vill inte svara

2. Hur gammal är du?

24 eller yngre
25-34
35-44
45-54
55-64
65 eller äldre

3. Var är du född?

Sverige
Annat nordiskt land
Annat europeiskt land
Nordafrika, Mellanöstern eller Centralasien
Öst- eller Sydasien
Östafrika
Västra eller Södra Afrika (söder om Sahara)
Nordamerika
Syd- eller Centralamerika
Annat
Vill inte svara

4. Var är/var dina föräldrar födda?

Förälder 1

Sverige
Annat nordiskt land
Nordafrika, Mellanöstern eller Centralasien
Öst- eller sydasien
Östafrika
Västra- eller södra Afrika
Nordamerika
Syd- eller centralamerika
Annat
Ej aktuellt/Vet ej/Vill inte svara

Förälder 2

Sverige
Annat nordiskt land
Nordafrika, Mellanöstern eller Centralasien
Öst- eller sydasien
Östafrika
Västra- eller södra Afrika
Nordamerika
Syd- eller centralamerika
Annat
Ej aktuellt/Vet ej/Vill inte svara

5. Vilken är/var dina föräldrars utbildningsnivå?

Förälder 1

Högskola/Universitet
Gymnasium eller yrkesskola
Grundskola
Saknar skolutbildning
Ej aktuellt/vet ej/vill inte svara

Förälder 2

Högskola/Universitet
Gymnasium eller yrkesskola
Grundskola
Saknar skolutbildning
Ej aktuellt/vet ej/vill inte svara

6a. Vilket yrke hade din förälder 1 under din uppväxt?

6b. Vilket yrke hade din förälder 1 under din uppväxt?

7. Ser du dig som en religiös person?

Ja
Nej
Tveksamt/vet ej
Om "ja", vilken religion identifierar du dig med?

8. Är du uppväxt med olika kulturer och religioner i din närhet?

Ja, jag skulle beskriva min uppväxt som mångkulturell
Ja, i viss mån
Nej

9. Vilken typ av ort växte du upp i?

Storstad
Annan större eller medelstor stad
Annan tätort eller mindre samhälle
Landsbygd

10. Hur skulle andra beskriva området där du växte upp?

Välmående
Utsatt
Blandat eller något mitt emellan

11. Har du någon funktionsnedsättning?

Ja
Nej
Vill inte svara

12. Hur identifierar du din sexuella läggning?

Heterosexuell
Homosexuell
Bisexuell
Annan
Vill inte svara

13. Jag har min utbildning från...

Svenskt universitet/högskola
Annat skandinaviskt universitet/högskola
Annat europeiskt universitet/högskola
Utomeuropeiskt universitet/högskola
Annan typ av utbildning
Ange vilken eller vilka utbildningsinstitutioner?

14. Om du arbetar var arbetar du huvudsakligen?

Malmö
Lund
Helsingborg
Kristianstad
Annan ort i Skåne
Annan ort i Sverige
I Danmark
I annat land utanför Sverige
Arbetar inte för närvarande

15. Arbetar du..?

inom kommun
inom region
inom staten
på ett arkitektkontor
i en annan privat verksamhet
som frilansande konsult eller
egenföretagare på annat sätt
Annat
Arbetar inte för närvarande

16. Vilken roll har du på din arbetsplats?

Medarbetare
Chef
Företagsledare/partner
Annan roll

17. Hur många års yrkeserfarenhet har du inom branschen?

0-5 år
6-10 år
11-20 år
21-30 år
Mer än 30 år

18. Hade du några särskilda förebilder för ditt val av yrke, personer som arbetat inom det yrkesfältet?

Ja, i min familj och/eller bekant-
skapskrets
Ja, i form av yrkesverksamma
personer som jag inte har känt
men inspirerats av
Nej
Om "nej", ange vad som
inspirerade dig i ditt yrkesval?

19. Har du själv upplevt några hinder relaterade till att få jobb eller önskad befatning inom branschen?

Ja
Nej
Om "ja", beskriv gärna vad du upp-
fattar har utgjort hindret och hur
det har påverkat dig

19. Följande påståenden handlar om arkitekturbranschen som yrkesfält och besvaras utifrån i vilken grad du instämmer i respektive påståenden. Påståendena syftar på hela yrkesfältet och olika typer av anställningar, både i privat och offentlig sektor.

	Tar helt avstånd	Tar delvis avstånd	
	Instämmer delvis	Instämmer helt	Kan inte svara

- a) Arkitekt är ett statusyrke i samhället
- b) Den svenska arkitekturbranschen är svår att komma in i för personer med en utländsk utbildning
- c) Möjligheten att få jobb inom arkitekturbranschen hänger på vilka nätverk du har möjlighet att skapa
- d) Jag uppfattar arkitekturbranschen som ett "manligt" yrkesområde
- e) Det är lätt för personer från underrepresenterade grupper att starta företag inom branschen och få uppdrag
- f) Jag är orolig för mina möjligheter att utvecklas karriärmässigt inom arkitekturbranschen
- g) Det är inte svårt att bli arkitekt om du har en fallenhet för yrket
- h) Arkitekturbranschen gör tillräckligt för att skapa en mångfald inom yrkesfältet
- i) Det förekommer åldersdiskriminering inom arkitekturbranschen

- j) Det förekommer könsdiskriminering inom arkitekturbranschen
- k) Det förekommer diskriminering p.g.a. sexuell läggning eller könsöverskridande uttryck inom arkitekturbranschen
- l) Det förekommer diskriminering p.g.a. etnicitet, ras eller religion inom arkitekturbranschen
- l) Det förekommer diskriminering p.g.a. etnicitet, ras eller religion inom arkitekturbranschen
- m) Det förekommer diskriminering p.g.a. funktionsnedsättning inom arkitekturbranschen

20. Tror du att arkitekturbranschen skiljer sig från andra yrkesområden i samhället gällande frågan om diskriminering? Är arkitekturbranschen bättre eller sämre än andra branscher när det gäller att inkludera personer som avviker från en uppfattad norm i samhället?

21. Är det något du skulle vilja lägga till angående hur arkitekturbranschen kan göras mer inkluderande? Har du tips på någon förändring eller insatser som skulle kunna göra skillnad?

BILAGA 2

Enkätundersökning för studenter

Föreningen Tillsammans i förening har fått Malmö stads uppdrag att inom projektet Urban Academy arbeta med en kartläggning av den lokala arkitekturbranschen med syfte att den på sikt ska bli mer inkluderande och bättre åter- spegla stadens befolkning. Som ett led i denna kartläggning genomför vi en enkätundersökning som vänder sig till studenter och inom utbildningsområdet arkitektur och stads-/sammansplanering. Vi hoppas få en klarare bild av vilka hinder som kan möta studenter på deras väg mot ett yrke inom området arkitektur/stads-/sammansplanering. Du som svarar på enkäten är helt anonym. Inga svar kommer att gå att härleda till dig som person och de öppna svaren kommer att genomgå en kodning så att inga enskilda svar kan kopplas ihop med en specifik person.

1. Vilket kön identifierar du dig med?

Kvinna
Man
Icke-binär
Vill inte svara

2. Hur gammal är du?

Yngre än 20 år
20-24 år
25-29 år
30-34 år
35 år eller äldre
Vill inte svara

3. Var är du född?

Sverige
Annat nordiskt land
Annat europeiskt land
Nordafrika, Mellanöstern eller Centralasien
Öst- eller Sydasien
Östafrika
Västra eller Södra Afrika (söder om Sahara)
Nordamerika
Syd- eller Centralamerika
Annat
Vill inte svara

4. Var är/var dina föräldrar födda?

Förälder 1

Sverige
Annat nordiskt land
Nordafrika, Mellanöstern eller Centralasien
Öst- eller sydasien
Östafrika
Västra- eller södra Afrika
Nordamerika
Syd- eller centralamerika
Annat
Ej aktuellt/Vet ej/Vill inte svara

Förälder 2

Sverige
Annat nordiskt land
Nordafrika, Mellanöstern eller Centralasien
Öst- eller sydasien
Östafrika
Västra- eller södra Afrika
Nordamerika
Syd- eller centralamerika
Annat
Ej aktuellt/Vet ej/Vill inte svara

5. Vilken är/var dina föräldrars utbildningsnivå?

Förälder 1

Högskola/Universitet
Gymnasium eller yrkesskola
Grundskola
Saknar skolutbildning
Ej aktuellt/vet ej/vill inte svara

Förälder 2

Högskola/Universitet
Gymnasium eller yrkesskola
Grundskola
Saknar skolutbildning
Ej aktuellt/vet ej/vill inte svara

6a. Vilket yrke hade din förälder 1 under din uppväxt?

6b. Vilket yrke hade din förälder 1 under din uppväxt?

7. Ser du dig som en religiös person?

Ja
Nej
Tveksamt/vet ej
Om "ja", vilken religion identifierar du dig med?

8. Är du uppväxt med olika kulturer och religioner i din närhet?

Ja, jag skulle beskriva min uppväxt som mångkulturell
Ja, i viss mån
Nej

9. Vilken typ av ort växte du upp i?

Storstad
Annan större eller medelstor stad
Annan tätort eller mindre samhälle
Landsbygd

10. Hur skulle andra beskriva området där du växte upp?

Välmående
Utsatt
Blandat eller något mitt emellan

11. Har du någon funktionsnedsättning?

Ja
Nej
Vill inte svara

12. Hur identifierar du din sexuella läggning?

Heterosexuell
Homosexuell
Bisexuell
Annan
Vill inte svara

14. Denna fråga handlar om ditt val av utbildning inom stads- samhällsplanering. Ange alla alternativ som stämmer in på dig.

Den utbildning jag går passar mig bra

Jag utbildar mig till ett yrke som jag verkligen vill ägna mig åt

Jag har ingen klar bild av min

kommande yrkesroll men är nöjd

med den utbildning jag går

Jag kom inte in på den utbildning

som utgjorde mitt förstahandsval

men ser den utbildning jag går

som ett bra alternativ

Jag är tveksam till om jag kommer

att fullfölja denna utbildning

Jag är nöjd med mitt val av ut-

bildning men är orolig för om jag

kommer att få jobb efter examen

Jag skulle hellre ha gått en annan

utbildning

15. Hade du några särskilda förebilder för ditt val av yrke, personer som arbetat inom det yrkesfältet?

Ja, i min familj och/eller bekant-

skapskrets

Ja, i form av yrkesverksamma

personer som jag inte har känt

men inspirerats av

Nej

Om "nej", ange vad som

inspirerade dig i ditt yrkesval?

16. Hade du några särskilda förebilder för ditt val av yrke, personer som arbetat inom det yrkesfältet?

Ja, i min familj och/eller bekant-
skapskrets

Ja, i form av yrkesverksamma

personer som jag inte har känt

men inspirerats av

Nej

Om "nej", ange vad som

inspirerade dig i ditt yrkesval?

17. Har du sökt någon annan utbildning inom samma eller närliggande områden, som du inte kom in på eller valde att inte gå?

Ja

Nej

Om "ja", vilken utbildning?

18. Har du avstått från att söka in på en utbildning inom detta område, eftersom du trodde att den skulle vara för svår eller att du inte skulle bli antagen?

Ja

Nej

Om "ja", vilken utbildning?

19. Fanns det initialt något som upplevde som hinder för din möjlighet att börja den utbildning du går?

Ja

Nej

Om "ja", vilken utbildning?

Tar helt avstånd Tar delvis avstånd
Instämmer delvis Instämmer helt Kan inte svara

20. Denna fråga består av ett antal påståenden som handlar om hur du ser på den utbildning inom området arkitektur/stads-/ samhällsplanering som du går. Svara genom att ange i vilken grad du instämmer i respektive påstående.

a) Jag uppfattar utbildningen som öppen för människor med olika identiteter och bakgrunder

b) Utbildningen förmedlar en negativ bild av studenternas möjligheter på arbetsmarknaden

c) All typ av kreativitet uppmuntras i utbildningen

d) Jag uppfattar att det förekommer åldersdiskriminering inom utbildningen

e) Jag uppfattar att det förekommer könsdiskriminering inom utbildning

f) Jag uppfattar att det förekommer diskriminering p.g.a. sexuell läggning eller könsöverskridande uttryck inom utbildningen

g) Jag uppfattar att det förekommer diskriminering p.g.a. etnicitet, ras eller religion inom utbildningen

h) Jag uppfattar att det förekommer diskriminering p.g.a. funktionsnedsättning inom utbildningen

21. Tror du utbildningen inom arkitektur/stads-/samhällsplanering skiljer sig från andra utbildningar i fråga om diskriminering? Är den bättre eller sämre än andra utbildningar när det gäller att inkludera personer avviker från en uppfattad norm i samhället?

Tar helt avstånd Tar delvis avstånd
Instämmer delvis Instämmer helt Kan inte svara

22. Du har valt en utbildning inom området arkitektur, landskapsarkitektur eller stads-/ samhällsplanering och utbildar dig därmed för yrken som kan ha "arkitekt" i sin yrkesbeteckning. När vi i följande påståenden talar om arkitekturbranschen så syftar vi på hela detta yrkesfält och olika typer av anställningar, både inom privat och offentlig sektor. Dina svar förutsätter inte att du någon specifik kunskap om detta utan utgår från din övergripande bild.

a) Arkitekt är ett statusyrke i samhället

b) Möjligheten att få jobb inom arkitekturbranschen hänger på vilka nätverk du har möjlighet att skapa

c) Jag uppfattar arkitekturbranschen som ett "manligt" yrkesområde

d) Det är inte svårt att bli arkitekt om du har en fallenhet för yrket

e) Jag uppfattar att det förekommer åldersdiskriminering inom arkitekturbranschen

f) Jag uppfattar att det förekommer könsdiskriminering inom arkitekturbranschen

g) Jag uppfattar att det förekommer diskriminering p.g.a. sexuell läggning eller könsöverskridande uttryck inom arkitekturbranschen

h) Jag uppfattar att det förekommer diskriminering p.g.a. etnicitet, ras eller religion inom arkitekturbranschen

i) Jag uppfattar att det förekommer diskriminering p.g.a. funktionsnedsättning inom arkitekturbranschen

23. Tror du att arkitekturbranschen skiljer sig från andra yrkesområden i samhället gällande frågan om diskriminering? Är arkitekturbranschen bättre eller sämre än andra branscher när det gäller att inkludera personer som avviker från en uppfattad norm i samhället?

24. Är det något du skulle vilja lägga till angående hur arkitekturbranschen kan göras mer inkluderande? Har du tips på någon förändring eller insatser som skulle kunna göra skillnad?

BILAGA 3

Frågor till fokus- gruppintervjuer

1. Vad vill du bli när du blir vuxen? Alternativt efter examen?
2. Hur uppmuntras din kreativitet i skolan?
3. Hur är kontakten med studie- och yrkesvägledare på din skola?
4. Vad gör en arkitekt?
5. Hur skulle du beskriva en typisk arkitekt?
6. Vad tänker du på när du hör arkitektur?
7. Har du kommit i kontakt med arkitekter? När, var och hur?
8. Kan alla bli arkitekter? Varför/varför inte? Alternativt följa upp med, kan alla bli vad dom vill?

